

Nr. 15

Kõigi maade töölised, ühinegem!

1922

NOORED KOMMUNAARID

Wenemaa Noorte Kommunistliku Ühingu Keskkomitee
:: :: :: Eesti Sektsioonide Keskbüroo Kuukiri :: :: ::

Peterburis, 1 novembril.

Seisame jällegi mälestusrikaste ajalooliste päevade lävel. Viis aastat möödunud sünnimüüri millist polnud ialgi enne; mis pani alusmüüri uuele aegjärele; lõi murrangu miljonite hingeelus ning muutis miljonite ilmavaate.

Seisatades säärase verstaposti man, pole liigne heita pilku minevikku ning vaadet tulevikku. Viieaastane mälestuspäev olgu ühtlasi tehtud töö kokkuvõtte ning tulevase töö eelarve päevaks, olgu jagasivaate ja perspektiivide päevaks.

Viieaastane proletariaadi võimulpüsimine Venes on kirjutanud huvitavama lehekülje ajalukku. Sorige ükshaaval läbi kogu maailma ajalugu ja ütlege, mil on sündinud midagi analoogilist, mida võiks võrrelda Vene oktoobrirevolutsiooniga. Spartaklaste mäss, mis vapustas Rooma riigi alusmüüri; hunnide laastavad röövkäigud, mis panid värisema kogu n. n. „kultuurilma“, „ristikäigud“, mis ajasid kihama Euroopa ja Aasia. Prantsuse suur revolutsioon, Pariisi kommuun, Inglise, Saksa j. t. revolutsioonid ning paljud teised rängad sündmused, mille ees nii mitukord värises hallpää — kapitaal, ehk mis töid erutust mugavasse kodanlikku õhkkonda? On's need väärilised kõrvuti sääda oktoobrirevolutsiooniga? Kui te tõtt armastate, ja kui te aju suudab analüüsida ajaloosündmusi, siis vastate: ei! Millalgi pole mitte midagi sündinud, mida võiks kõrvuti sääda oktoobrirevolutsiooniga. Millalgi pole *kogu inimkonna* pääaju vallanud vaid üks aade, üks teadmine, üks eesmärk — lõpu ja alguse eesmärk. Nüüd aga pole kohta maakeral, kuhu poleks tunginud aatevaim, mis leidis kehastuse Vene töörahva revolutsioonis. Miljonid on ta omaks võtnud, ning nende südamed põksuvad uuele helgele tulevikule; tuhanded aga tõrjuvad ta värisedes tagasi, ning nende tuiksoon lööb ikka tasem ja tasem, ennustades möödumatud hääbumist.

Ja sellelt vaatepunktilt hinnates ajalookäiku ning ta vapustavamaid momente, on igaüks *sunnitud* tunnistama, et oktoobrirevolutsioonil teiste sündmuste keskel on suurim koht, ning selle teenuse on saavutanud Vene töörahvas viieaastase võitlusega nii lahingu- kui tööriinal.

Viis aastat on möödunud oktoobrirevolutsiooni algusest. Ent oktoobrirevolutsioon pole veel lõppenud, ta vältab ja ta lõppu pole tepeks näha. Sest suurem osa maailma töörahvast on veel kurnajate kammitsas, ja ees ootavad suured heitlused, rängad raputused. Meie minevik — see on võitluse ajalugu, võitude ja kaotuste ajalugu. Meie tulevik on samuti pühendatud võitlusele. Meie tuleviku kava on *sõjakava*, meie perspektiivid — kaotuste ja võitude ning *lõpulise võidu* perspektiivid.

Revolutsioon vältab . . . vältab siin- ja säälpool Nõukogude-Vene raja, sõna kaudses ja otsekoheses mõttes. Meie ülesanne on teda süvendada. Iga tööline vabrikus ja tehases, iga talupoeg põllul ja aasal, iga õpilane ja õpetaja auditoriumis, iga teadusmees ja insenäär laboratooriumis, iga riigimees, poeet, kirjanik, ajakirjanik ja iga teine intelligent, iga sõdur ja merimees kasarmus, frondil ehk merel, iga noor oma ühingus ehk mujal ning iga vana süvendab revolutsiooni, kui ta otsekohe ehk kaudselt ühtund sesse kollektiivi, mis üles tõstis vabadusaate lipu ning selle lipu all, viis aastat tagasi, astus võitlusse, mis määrab uue õiguse, uue ilmkorra.

Ja selle ilmkorra eest jatkame vankumata võitlust, kuni kogu maakeral saabub *võidurikas oktoober*.

MIDA TEHA?

Korduvalt kerkib see küsimus iga vähearenenud vana ja elu näitelavale astuva noore ette, kes ühiskondlikus elus oma olemise, elamise ja arenemise kohta otsusi peavad tegema, et keerulistes ühiskondlikes ja valmistuslikes vahekordades, mis läbi põimitud klassiliste ja isikliste, majanduslikude ja poliitiliste, teoreetiliste ja praktiliste, materjaalsete ja ideaalsete, usuliste ja ateistiliste, moraalsete ja esteetiliste, revolutsiooniliste ja kontrrevolutsiooniliste ning igasuguste enesesüvendamise ja teisi pimestavate teooriate ja teadustega. Et sellest teooria ja teaduste hulgast valida enesele tugevamat, millele võiks rajada oma olemist ja ilmavaadet, mis aitaks tõusta elusvõitluses ühiskondliku elu kõikuval redelil *elunähtustest üle*, on tarvis elu vaatlemist õppida, on tarvis ühiskondliku elu tekkimise protsessist aru saada ja teda sünnitavaid jõudusid tundma õppida. Ainult siis suudame oma tegevust ja olemist ühiskondliku elu õigetes rööbastesse juhtida, kui meil on kindel arusaamine oma ühiskondlikust seisukohast praeguses ja tulevases ühiskonnas, kui meil on kindel ilmavaade, mis meile tuletorniks ühiskondliku elu ja valmistuslikkude jõudude arenemise käigu vaatlemisel, et leida oma tegevuse ühiskondlikku kokkukõla — materjaalset, teoreetilist ja hingelist, mis meile kui uue ühiskonna eest võitlejatele enesega rahulolemist ja vastastikust armastust ja solitariteeti pakuks.

Mis on need ühiskondlikku elu sünnitavad jõud?

Liiga suured on meie noortel kogemused revolutsiooni võitlusest, et neid jõude tarvis oleks analüüsida. Tsarism, sandarmeeriaga ja kodanluse ametnikkude korporatsiooniga, politsei ja väljasaatmisega. Tüümid ja arreteerimised, tagakiusamised ja piinamised. Monarkia on oma vaimuliku ja kodanliku seisused väiklusega, ääretu ihnuse ja umbusaldusega igasuguse uuema ja vabama uuenduse vastu. Tema ühiskondlikult parasitlik — tööta teiste töövõiljast — olemine, sellest järgneva seltskondlikkude pahedega — loiduse, laiskuse, liiderlikkuse, vaimuvaesuse ja ääretu ülpsuse ja klassivaenuga, alama ja vaese vastu — kõik see andis tõuke selleks, et need orjad — töölised ja talupojad, kes seni selle prassijate bandele varasid olid kokku kannud, hakkasid oma olemise ja elamise eest võitlema. See võitlus on oma ulatuse poolest väga vana. Nõndasama vana, kui ajalugugi. Kuid 25 oktoobriks 1917 aastal olid need ühiskondlikud jõud end niivõrd koondunud, et seisis rind rinna vastu kurnajad ja kurnatud. Ühel pool barrikaate — kodanlus, teisel pool — tööliste klass ühes talupoegadega.

Praegu pühitseme meie tööliste ja talupoegade nõukogude vabariigi *viieandat* olemise aastapäeva. Oktoober purustas kodanluse majandusliku ja poliitilise võimu. Võim läks tööliste, talupoegade ja punase sõjaväe soldatite kätte. Vene revolutsioon näis are-

nemat ilma revolutsiooniks. Kuid kõigi maade kodanluse ja sotsiaaljuudaste ühisel päätetungimisel veristati ajutiselt revolutsiooni avangard Lääne-Euroopas — Ungari ja Baieri nõukogude vabariikide näol ja valge terrori hirmuvalitsuste vägivald asus sotsiaalse revolutsioonile paisu ette panema. Proletariaat taheti verest kuivaks lasta. Kuid see ei läinud neil korda. Revolutsiooniline proletariaat elab, kasvab ja koondub. Visalt, kuid järjekindlalt tõuseb uuesti see hiiglane. Surmaeelsetes krampides värisedes, katsub kodanlus oma hauakaevajat nõrgestada. Sotsiaaläraandjad ja revolutsioonilised sõnadekõlksutajad — kõigi maade sotsid ja isesotsid langevad viimseks suudluseks tema kaenlasse. Kuid asjata! Ajaloo käiku ei saa takistada. Proletariaadi rev. hiiglane ammutab oma elujõu kodanliku korra valmistuslikust alusest, mis oma valmistusliku korralageduse — sõdade ja kriisidega heidab tööliste ja väikekodanluse hulgad väljapääsemata viletsusse ning viib nad oma enese vastu vaenuleeri. Niisuguses olukorras saab viimnegi pime nägijaks. See on möödapääsematu. Otsustav võitluse päev ei ole enam mägede taga . . .

Ajalugu ei jäta Venemaa tööliste ja talupoegade nõukogude vabariiki Pariisi Kommuuna saatuse osaliseks. Millal ulatab Lääne proletariaat oma venaliku käe Vene töölisteklassile ja vastupidi, seda meie ei tea. Kuid seni tuleb meil üksi võidelda ilmakodanluse ja oma maa võsukodanlusega, kes oma lihavust ilmutab uue majanduspoliitika olukorras. Kuid uus majanduspoliitika on selleks abinõuks, et praegustes ühiskondlikes vahekordades, valmistusjõudusid edendada ning luua majanduslikku alust uuele ühiskonnale, andes väikekodanlikele ja kodanlikele jõududele tegevusvabadust selleks, et nende loomisenergiat kasutada rahvamajanduse produktiooni tõstmiseks. Kuid saades ametliku olemise õiguse, kasutab kodanlus seda oma majandusliku ja moraalse mõju levitamiseks.

Mida meie näeme?

Meie näeme era- ja kooperatiiv-ettevõtete häbematu tööjõu eksploateerimist. Mitte üksnes vanu ei koorita madala tööpalgaga, vaid ka noori ja alaealisi nii linnas kui ka maal.

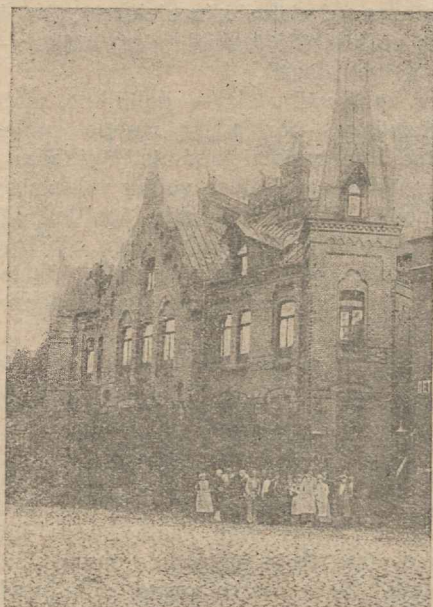
Meie näeme, kuidas kodanlus kasutades oma majandusliku jõu kasvamist, ilmutab end ühes ehk teises nõukogude asutuses, koolis jne. ja kuulutab oma ilmavaadet usu, filosoofia ja muu sellesarnase sousti all. Ja seda on tal kerge teha, sest väga palju vastavaid kohti nõukogude asutustes ja koolides on tema käsikute käes. Tööliste klassil ei ole ja ei olnud oma spetsialiste, et kõiki vastutavaid kohti oma käss pidada, ja kuigi oli, siis liiga vähe selle suure ülesande elluviimiseks, mida revolutsioon tööliste klassi ette säadis.

Aasta on möödunud, kui tööliste ja talupoegade valitsus oma käed vaenuväljalt vabastas, ja mida

me näeme. Energiline majanduse ülesehitamine on käimas. Tehakse suuri jõupingutusi, et tööproduktiivsust tõsta, et töolisteklassi olukorda parandada. Ja see ei jää ka tagajärjetuks.

Teisel rahuaastal alustab nõukoguvalitsus kõrgema kooli äravõitmist. Ja mida me näeme?

Endiste pappide ja kaupmeeste pehmepeoliste tütrekeste ja pojukeste asemele asub koolipinki tööline vabrikust ja talupoeg adra tagant. Kuigi see protsess väikearvuline on suure riigi kohta, siiski see on algus ja praegustes oludes on see suur võit, sest enamuse koolides on kommunistide ja tööliste käes. Töörahal ei ole tarvis kurta, et tema klassivaenlased tema kukil õgivad. Tööline koolitab praegu ise oma lapsi.

Petrogradi raiooni komitee ja klubi maja
1920. a.

„Milleks seda tehakse? Lubasid ju enamlased kõigile maksuta ja vaba kooli.

Selleks, et kodanluse vastupanekut viimsel — ideoloogilisel väerinnal — läbi murda. Ainult siis, kui töolisteklass ja talupojad vabastuvad endistest vanakorra traditsioonidest ja eelarvamistest, usu ja kiriku köidikutest ning teistest kodanluse moraali ja ülespidamise viisidest ja teooriast ning tema ilma-vaate mõjust, suudab proletariaat luua uut, kaunimat, vabamat ning õnnelikumat ühiskonda.

Selleks on alustatud ideoloogilist võitlust. Kuid ideoloogia oma edenemise iseloomu poolest on konservatiivsem kui majandus, seepärast on see võitlus ka palju kestvam ja raskem. Ja et ideoloogiline võitlus tugeneb majandusele, siis on ta väga lähedalt seotud rahvamajanduse ülesehitamise küsimusega. Kuna uus majanduslik poliitika oli teatavate ühis-

kondlike vahekordade muutuse tagajärg, mis talupoegade majandus esile tõi, siis ei olnud midagi iseäralist selles, kui nõukoguvalitsus talupoegadele järele andes oli sunnitud ka tööstuskodanlusele järele andma (vabakauplus, rent jne.). Kõige sellega ühes käis ka osaline järelandmine kodanlikule ideoloogiale. Kuid see sündis teatavas olukorras. Muutunud olukorras, muutunud valmistuslike jõudude vahekorras on saanud esimese järgu löökülesandeks ideoloogiline võitlus.

Mida tuleb meil eestlastel sel alal teha?

Meie oleme rääkinud ja räägime poliithariduslikust tööst töörahva ülikoolis, tööliste fakulteedis, parteikoolis, õhtukursustel ja igasugustest teistest loengutest, vaielusõhtuist, kasvatuslikest meetodidest.

End. Moskva raiooni komitee ja klubi

Kas ei ole siis see ideoloogiline võitlus? Tõsi küll. Meie noored saavad neis asutustes poliitilist haridust. Kuivõrd hästi või halvasti nad kursuse läbi võtavad ja ained, mida sääal loetakse, äraseedivad, see on teine küsimus. Kuid ideoloogiline võitlus oma vormi poolest on see küll. Aga selle võitluse sisu — ehk nõندانimetatud võitluse „hing“, mida kasvandikud kursuse lõpetades ellu kaasa peavad viima? Seda otsime asjata. Kurb fakt on ikka see, ja seda tõendab meie kolmeaastane praktika, et meie noored seltsimehed pole suutnud praegustes oludes tõusta ühiskondliku elu kõikuval redelil ühiskondlike nähtuste üle. Meie oleme annud noorte ühingutele rea seltsimehi. Kuid meie noorte kollektiivid ei saa oma nooruse ajajärgust välja . . .

Millega seda seletada. Sellega, et meie ei mõista tarvilisel määral olukorras kohaneda, ei mõista ühis-

kondliku elu nähtusi õiglaselt hinnata ega seletada, et noorte kolektiivide liikmeid rakendada iseseisvale loovale tööle — enesearendamiseks ja hulkade võitmiseks. Meie ei ole end kunagi tõsiselt tööks kokku võtnud — oleme koolipingilt lahkunud kulunud küünarnukkides ja puudulikkude teadmistega astunud eluvõitlusesse. Kuid elu ei ole mitte vaikne olemine endiselt kodanluselt ülevõetud buduaarides, nagu mõned meie vanemad seltsimehed omale lubavad, vaid järjekindel ja väsimata rühkimine ettesätud lõppsihile.

Selleks peab aga olema võitlusoskust, teadmist ja arusaamist.

Praegusel korral kommunismi teostamisele. Kuid mis on kommunism?

Kommunism on uute valmistuslike jõudude ja ühiskonna majandusliku ja ideoloogilise olemise vorm. Töölise klass on selle uue ühiskonna teostaja, *Oma* professorite, inseneride ja spetsialistide kaudu teostab ta selle endisest korrast kõrgema ühiskonna edenemise astme *ainult siis, kui tema endisest korrast kõrgemale tõstub*.

Kas meie oleme endisest korrast kõrgemale tõusnud?

Ideaalide poolest — jah. Töölise klass on praegusel ajajärgul kõigest võsuklassidest kõrgemal.

Kuid kas me oleme oma olevate ideoloogide — professorite, inseneride, spetsialistide, õpetajate, kunstnike ja artistidega jätnud kodanluse taha selja?

Kahjuks ei. Alles hiljuti vaieldi „kahe-kolme kuuliste teoreetikeride“ marksistliku hariduse tõstmisest. Aga kuidas on lugu tehnilise haridusega? Väga kurb. Kuid sedasi see edasi kesta ei või, sest ideaalid on tingitud valmistuslike vahetadest. Ideaalid on muutuvad... Valmistuslike vahetadest tuleb aga muuta proletariaadi ja kommunismi kasuks. Siin vaimustus ja tunnete kasutamine ei aita. Lõuamees ei suuda siin midagi teha. Siin peab olema oskust ja arusaamisi. Siin peab olema spets. Meie peame neid ettevalmistama mitte ainult Venemaa jaoks, vaid ka tulevaseks võitluseks Eestis.

Meil on talupoegade rõhva enamusega nõukogude vabariigis valmistuslikud vahetad individuaal talupoja majapidamises väikekodanlikud. Sellest on ka tingitud oluliselt väikekodanliku ideoloogia ülevõetud. See ideoloogia on praegu passiivne. Kuid omanduslikult proletariaadi ideoloogia on siiski aktiivne ning juhtiv, sest et ta on organiseeritud ning tugineb riigi majanduslikule ja poliitilisele võimule.

Praegusel silmapilgul on märgata ka võsukodanluse ja vana kodanluse ideoloogia organiseerimist ja süstematiseerimist, isegi täiendamist uute elementidega.

Nõukogude valitsus, sm. Buhariniga eesotsas, säeb selle vastu proletariaadi organiseeritud aktiivse ideoloogia — ajalooliku materialismi, majandusteaduse ühes loodusteaduse ja tehnikaga, proletariaadi moraali ja eetikaga. Sellel alal on tõusmas äge

klassivõitlus ja see on ka *otsustav ja viimane võitlus*.

Arusaamine on olemise kindlustamiseks kõige tugevam sõjariist. Kui nõukoguvallitsus tahab oma olemist kindlustada, peab ta tööliste ja talupoegade arusaamist tõstma. Siis tõuseb ka loova töö viljakus ja rahvavaranduste kogu summa. See on aga kõige olemise ja õnne alus. Klass, kes arusaamise võitleb, jõuab eesmärgile, kui ta teise majanduslikult tugevama klassi poolt võitluses ei saa ära hävitatud. Teist teed ei ole.

Kui meie kodanluse hävitamisest kõneleme, siis ei tähenda see mitte seda, et viimne kui kodanlane tuleb seina ääre sääda, vaid seda, et me kodanluse poliitiliselt, majanduslikult ja ideoloogiliselt kui töökurnaja kõrvaldame, võitlusvõimetuks teeme, säädes tema samasse valmistuslikku olukorda, kui kõik teised. Siis on klasside ärakadumise ajajärk — kommunismi kõrgem fasis.

Need kolm võitlusala — poliitiline, majanduslik ja ideoloogiline — on kõigi maade proletariaadil tarvis enne kommunismi jõudmist läbi teha. Esimest kaks saavutatakse poliitilise võimu valdamisel proletariaadi poolt. Kolmas võib aga lõpulikult läbiviidud saada ainult proletariaadi diktatuuri ajajärgul, sest et mingisugune kodanlik demokraatia tööliste klassi-enamusele tema ideoloogia lõpuliku arendamist ning võitu ei kindlusta.

Kuid kuidas pidada ideoloogilist võitlust? Kas endist rada edasi sammuda, või otsi uut teed?... Mida siis teha ja kuidas tegutseda? Need on peäküsimused ideoloogilise võitluse alustamisel.

Arusaadav, et ideoloogilist võitlust tuleb pidada kollektiivselt *oma vastasega*, kuid ka *iseenesega*. Muidugi ei tule kõige vana päale käega lüüa ning asuda uute plaanide ja meetodide juure. Siis oleme tuuletallajad. Meie peame vanast poliithariduslikust võtma seda, mis sääb on elujõulist, kuid peame sinna ka *uut juure lisama*. Sest mitte üksnes *teoreetilist* haridust ja enesesüvendamist ei pea meie tõstma, *vaid ka tehnilisi ja praktilisi teadmisi ja enese distsiplineerimist*.

Meie oleme olnud ja oleme liiga väiklased seltskondlikud olevused. Meis on liiga palju individualismi, egoismi ja ülekeevaid tundeid. Meie ei ole mitte teadlikud arusaamisega töötajad, vaid tunde inimesed. Ja see on väga saatuslik ja kurb. Kogu meie senine töö on kannatanud ja kannatab selle tagajärjel. Mõistus ja arusaamine taganevad tihti meie kirglike tunnete eest. Koosolekutel ja vaielushetkedel kaotame meie tihti tasakaalu ja satume „meele ja keele segadusse“.

Mispärast?

Seepärast, et meie liiga vähe arenenud oleme. Seepärast, et meie ennast „küllalt teadmise hällitades“ säeme enesele tihtilugu suured ülesanded ette, teeme valmis tublid „plaanid ja resolutsioonid“ eneselt küsimata, kas meie nende teostamiseks ka ettevalmistatud oleme. Seepärast läheme ka „alla mäge“.

Kõigi muu tegevusplaanide kõrval puudub meil tihti *enese distsiplineerimise ja enese arendamise plaan*. Meie oleme ajaga liiga lohakad. Tihtilugu tolgen-dame meie õhtute kaupa klubi nurgas ehk viidame asjata aega seltsimehe pool tühja juttu vestes.

Kuid milleks? Kas selleks, et aega mööda saata? Ei — seda ei tea meie isegi. Aeg möödub selletagi ja ei tule iial tagasi... Aga meie jääme ajast maha... Ja see on suur hädaoht, puudus ja kaotus. Seda ei saa keegi enam tasuda ega tagasi anda, kui sest liiga hilja aru saadakse haua veerel. Mitte üksnes üksik isik ei kaota siin, vaid ühes sellega ka Eestimaa proletariaat. Sellega ei tohi meie enesele lorutamist ega puhkamist lubada. Tööle! Enese kasvatamisele! Enese arendamisele! Ja ühiskondli-kule tööle!

Kuid mida peame meie selleks tegema?

Kõik vanad ja noored, andes vastastikku esime sed teistele oskust ja kogemusi, teised esimestele töö nooruse vaimustust ja värskust, peame leidma ühise töötamise vormi ja alalise seltsimeheliku sideme.

Kõik vanad, kes jäänud ilutsema kodanluselt ülevõetud buduaaridasse, peavad noortele appi rut-tama, et neid „mineviku“ paelust päästa ja ka ise oma teadmisi püüdma tõsta. Kuid edu ja arenemine on ainult ühiskonnas! Seepärast maha end eraldavad aristokraadid ja bürokraadid!

Elagu järjekindel enesearendamine, kasvatamine ja distsiplineerimine!

Selleks noored ja vanad — „närige ühiselt oma noorte ja vanade hammastega teaduse kraniiti!“*)

Sest ainult: „tööliste klassi, kommunismi tea-duse ja tehnika lipu all meie võidame“*).

20. X. 22.

P. Stepanov

V. ÜLEVENEMAALINE V. K. N. Ü. KONGRESS

Algas 11. oktoobril Moskvas. Avamiskõnes tähendas sm. Smorodin eelmise IV. V. K. N. Ü. kongressi pääle, mis ärapeeti uue majanduspoliitika algul, milline poliitika nõukogule ka palju raskusi tekitas, sest tööstuse uutele alustele säädmisel ja laialistel töölistkonna vähendamisel — kõrvaldati pääasjalikult suurel arvul noorsugu. Nüüd aga, toonitab kõneleja, mil uus majanduspoliitika kindla kuju omandanud, tuleb ühingul ka oma tegevus selgeis joontes kindlaks määrata. Selle järele valitakse presiidium järgmises koosseisus: Smd. Smorodin, Schatskin, Farniloonin, Tarhanov, Zeitlon, Treivas, Vassuton, Miltshukov, TeIgon, Marabajev, Tcherkassov, Stshugin, Mitrofanov, Schiller, Semsalkov. Sm. Schatskin loeb kongressile tervituskirja sm. Leninilt, mille sisu järgmine:

„Kallid sõbrad! Väga kahetsen, et ei või isiklikult tervitada Teid. Soovin kongressi tööle hääd edu. Olen kindel noorsoo suudetes ja nimelt, et üleilmse revolutsiooni momentil noorsugu oma ülesande kõrgusel püsib. Südamliku kommunistl. tervitusega V. Uljanov“.

Kauakestvate kiiduavaldustega võetakse tervitus vastu ja ühel häälel otsustakse sm. Leninile kongressi nimel vastutervitus saata. Pääle selle valitakse auliikmeks: smd. Lenin, Trotski, Sinovjev, Buharin ja Kalinin.

Algavad tervituskõned. Noorte Kominterni täidesaatva komitee nimel tervitab sm. Schiller, III. Kominterni Täidesaatva komitee poolt — sm. Koni, Ülevenemaalise Kesktäidesaatva komitee nimel — sm. Kalinin ja sl. Krupskaja. Sm. Lunatscharski, rahva hariduskommissariadi poolt. Smd. Latvinov

ja Troshin, esimene ülevenemaalise ametiühisuste kesknõukogu, teine — paberitöölise V-da kongressi nimel, mis lõppenud nimelt 3 tundi enne noorte kongressi avamist. Punasest laevastikust tervitab sm. Orlov. Siis Buhaara ja Hiina noorteühingu nimel tervitab sm. Kondon. Ühing on vast mõni kuu tagasi V. K. N. Ü.-ga kontanktki astunud, Esimese päevakorra küsimuses, „Nõukogude Vabariigi seisukord ja töölistnoorsoo ülesanded“, esineb aruandjana sm. Trotski, keda elavate kätteleplaksutamistega vastu võetakse.

„Varsti täiub 5 aastat, sellest päevast, mil Venemaa proletariaadi tahtmisel pandi maksma Nõukoguvallitsus ja sama proletariaadi tahtel usaldati juhatus Venemaa Komparteiile — mille keskkomitee nimel kongressi tervitan (energilised kiiduavaldused). Edasi kõneldes revolutsioonilisest võitlusest esimestel aastatel, Nõukoguvabariigi sise-misest ja rahvusvahelisest seisukorrast, tähendab sm. Trotski noorte ülesannete kohta järgmist: Noorsoo kasvatus on N.-Venemaa elu ja surma küsimus. On vaja toetada, kindlustada ja arendada töölistnoorsugu. Ja see on alles eila kurnatud, ja täna veel vaevleva kuid valitseva töölistklassi esimene ja põhiülesanne. Nõorsool on vaja õppida — ei mitte pääliskaudselt, vaid tõsiselt ja asjalikult. Vahetpidamatu võitlus üleilmse kodan-lusega hävitab vanema põlve jõu ja nõuab rohkeid teadmisi ning uut, püsivat jõudu. Seepärast — noorsugu õppima! On kolm astet inimesi. Esimese — need on juba vananevad. Teine — need olid inimesed tormilistel klassisõja aastail, nad suutsid vähe õppida. Kolmas aste on aga meie proletaarne noorsugu, kes elab juba paremini

*) Sm. Trotski kõnest 5-dal ülevenemaalisel K. N. Ü. kongressil.

korraldatud ühiskonnas — teil on võimalused õppida, et siis vanema põlve aset täita, värsked jõude anda. Tolle tõttu on noorsoo küsimus ka meie olemasolu küsimus, meie Venemaa revolutsiooni ja üleilmse revolutsiooni liikumisel, sest noored on tulevik!“

Teises päevakorra punktis esineb sm. Schatskin aruandega Noorte Kominternist, selgitades noorsoo seisukorda kapitalistlikes riikides, konstateerib et kodanluse armutu eksploateerimise all kannatab eriti ja kõige rohkem noorsugu, kui kõige nõrgem — vähem organiseeritud. Näituseks juba mitme kuu jooksul nõuab Saksa kodanlus noorsoole 8-tunnilise tööpäeva pikendust — ja võib olla viib selle ka läbi. Kodanlus teeb ägedaid pääletungimisi nii majanduslikul, kui ka poliitilisel alal. Valge terror surub maha igasuguse noorte liikumise, nende iseisvad organisatsioonid jne. Kõige rõhuvam on see Itaalias, kus fascistid noorte ühingu liikmeid veristavad. Üleilmne noorte kongress, kus harutati noorsoo elutingimuste parandamist, katkestati sotsiaaldemokraatia poolt. Ja olgugi, et Noorte Komintern eitava vastuse sai 2¹/₂ noorte Interni poolt oma üleskute pääle ühist väerinda luua, jätkab Noorte Komintern siiski võitlemist proletariaadi noorsoo ühiseväerinna loomise eest.

Järgneva kõnelejana astus üles sm. Smorodin V. K N. Ü. andis aru Keskkomitee tegevusest. V-da kongressi ajal elas ühing üle ajajärku, mil noorte majanduslik seisukord alatasa raskemaks läks eriti tööliskonna vahendamise tõttu, kus palju noori töölisi tööta jäid ja palgatariifid vähenesid. Et seisukorda vähegi parandada ja oktoobrikuul võidetud noorte võite mitte kaotsi lasta minna, asus Keskkomitee kõige energilisemalt sel alal tööle ja — seisukord paranes. Iseäranis oli suve poole kultuur ja poliit töös tõusu märgata ja püüdeid teadmiste omandamiseks.

Noorsoo kommunistlikust kasvatuses kõneleb sm. Buharin. Meie vajame proletaarse ilmavaatega haridustegelasi, et kogu tööstuse ja õpeasutuste aparaadis juhtivail kohtil ei oleks mitte meie võõra ideoloogiaga inimesi.

Noorsoo haridusest teeb ülevaate sm. Schohin. Kahe aasta jooksul on töölisnoorsoo koolid suutnud koondada küll rohkearvuliselt õppijaid, ent annab kibedalt tunda tarvidus õpejoududn järele. Seepärast on vaje osa kõrgemate õpeasutuste lõpetajaid kinnitada töölisnoorsoo koolidesse. Päätähtsus on

aga töölisnoorsoo koolide kindlustamisel, et neis õppijad võivad pääseda kõrgematesse õpeasutustesse.

Tööst talurahva noorsoo hulgas annab aru sm. Sshaplin, kes kõneleb päevpäevalt teravamaks minevast vahekorra kehvikute ja kulakute vahel, ja et maa organisatsioonid peavad ka siin juhtivad osa mängima, kehvikuid toetades.

Pääle selle oli 16. oktoobril Moskva Suures teatris kongressi pidulik istang, mil Noorte Komintern astus punase laevastiku shefiks. Sm. Schatskin avas piduliku istangu Noorte Kominterni ja V. kongressi presiidiumi nimel ning pani ette shefi punase laevastiku üle vastu võtta. Selle järel esineb tervituskõnega sm. Trotski: „Seltsimehed, pühitseme noorte ühingu ja punase laevastiku vennastamist, millel võib olla küll reaalselt tähtsust ei näe olevat, kuid seda suurem on ta poliitiline ja ühiskondlik mõte, sest meie töölisnoorsoost tõusevad esimesed read noori merimehi, kes on valmis omil õlul kandma meie revolutsioonilise laevaväe saatust. Seejärele esinevad tervitustega veel smd. Raadek, Sof, vabariigi mereväe jõudude kommissar, Lunatsharski ja sõjaväe asutuste juhataja sm. Petrovski.

15. ja 16. oktoobril jaotati kongressi töö sektioonidesse.

Organiseerimis-sektsioon arutas ühingu uut põhikirja, tööd punases väes ja õppivate noorte seas. Majanduslik sektsioon arutas noorsoo majanduslikku seisukorda käsitavaid küsimusi. Poliit-hariduse sektsioon — küsimnsi eneseharendamise, marksistliku hariduse, klubide töö, laste liikumise ja noorte kirjanduse üle. Spordi sektsioon arutas kehalise kultuuri, töö metoode.

Lõpuistungul kinnitatakse sektsioonide otsused ja resolutsioonid küsimuste kohta. Läkitakse tervitus kirjad sm. Leninile, Tsheho-Slovaakia noorte ühingule, ühingule, mille hiljuti valge terror purustas.

Uue Keskkomiteesse valiti järgmised smd.: Aleksandrov, Belousov, Vasjutin, Velin, Dalin, Saborov, Kurelja, Leonov, Mutschakov, Matushev, Pavlov, Petrovski, Rogov, Smorodin, Sorokin, Feodorov, Faivilovitsh, Zeitlin, Tshaplin. Kandidaatideks smd.: Kulikov, Tscherkassov, Muradajev, Kasimenko, Tarasov.

Linkholm

MISSUGUSEID LOLLE ON ILMAS

Igal inimesel on ettekirjutatud lollusi teha. Aga kui teie teete kauakestva lolluse, siis õiguse poolest teenite lolli seisuse. Ja seepärast tolle asemel, et päälkirjastada mainitud kirjatööd: „Kuidas minust kirjanik sai“, annan talle käesoleva nimetuse, — ei mitte nalja pärast ja ka mitte enesealanduseks, vaid ennem uhkusest.

Kuidas ja millal hakkasin ma lollusi tegema? Täpikäält äramäärata ei või. Veel noormehena oli harjumus miskit uut ja huvitavat tähele panna, või midagi sügavalt läbielades, sageli mõelda: kuis ma kirjeldaksin seda, millistes väljendusvormides „kui ma oleksin kirjanik“. Aga et kirjanikuna võib olla ainult inimene, kellel on kirjaniku annet, ent minul seda ei ole, siis ka millalgi miskit üles ei kirjutanud. Mispärast nimelt anne ja kuis teada, kas mul on või ei ole annet? Selle üle kunagi ei mõelnud.

Veel gümnaasiumis olles saatsin kaks korda mingit rämpsu ajalehte. Muidugi ei trükitud. Tähendab, edasi oli asjatu püüda. Oleks annet olnud, külap siis oleks trükitud. Ja ma ei võtnudki sulge kätte, et midagi kirjutada.

Nii elasin 30-aasta vanaduseni. Teenisin statistika osakonnas, midagi kirjutasin ametasjus, seda trükiti, aga kas statistika on kirjandus? Rämpsu mingisugune, paberimäärimine; selleks ei ole annet vaja, ainult töö ameti kohal. Ja kui vaja oli kirjutada lehekest ehk artikelt pörandaalusesse trükikotta, siis ei tulnud pähegi istuda ja kirjutada, vaid palusin ja meelitasin teisi.

Arreteerimine, 21 kuu pärast kohtuotsus: kolmeks aastaks vangikotta ja viieks aastaks asumisele — iseenesest mõista, mitte soojaile vetele. Tuli mõelda küsimuse üle: millega täita need kaheksa aastat tühjust. Jah, oleksin, kirjanik,

oleks annet! No, aga kui andeta katseid teha? Valitsuse ja sandarmite kiusuks? Pärast otsust ütles mulle prokuröör kahjurõmsalt: „Nüüd ta juba enam ei tõuse!“ Aga kui veaks õige prokurööri ja publikumi ninapidi ja hakkaks kirjutama, olles ilma andeta, nii kui oleks teda?

Millest siis alata? Püüan kõige lihtsamalt: Vaat sääl tuid akende taga paluvad leiba — püüan kirjeldada nende välimust, iseloomu ja ülalpidamist mitte ainult mõttes nagu ennem, vaid paberil. Kirjutasin. Tuli välja pikalt kuivalt, protokoll ja päälegi veel halb. Aga mis ütles prokuröör? „Ei tõuse?“ Olgu äraneetud: tõusen!

Armasamaiks kirjanikeks, kellest ei lahkunud vangikambris, olid Puschkin, Lermontov ja Tshedrin. Lõpmatu lugesin neid, kaanest kaaneni, Palju õppisin pähe, muuseas ka „Dämoni“. Endsel ajal lugesin teda ainult lõpulikul kujul. Nüüd olen läbilugenud ka esialgset kolm teksti. Panin tähele, et esimese ja viimase teksti kirjutuse vahel oli möödunud kümme aastat. Iga ümbertegemise ja parandamise järele muutus poeem kõlavamaks, heledamaks, tugevamaks, ilusamaks. Esimesest tekstist edasi neljandani, ilma muutusteta, ainult neli ehk viis rida. Ométi! Jätkus ka Lermontovil kannatust kümme aastat töötada ühe, väga suure töö kallal. Kuid ennemgi teadsin, et vanaaegsed poeedid mitu aastat istusid ühe töö taga, enne kui teda lugejate sekka lasksid.

Ikkagi imelik: üks Lermontov ole ju tunnustatud talent; miks ta siis nii kaua higitse oma „Dämoni“ kallal?

Teine kord pöörasin tähelpanu ülevõttele Puschkini käsikirjast (Jakobsonile). Kõigest kaks reakest Homeri tõlke puhul:

Kunstnik Blumi linoleumlõige.

Слышу умолкнувший звук божественной эллинской речи. Старца великого тень чую смущенной душой.

Sõna „умолкнувший“ ei olnud esiteks kirjutatud; oli jäetud tühjaks. Pärast on ta vahele pandud, kuid ei ole mahtunud tühjaks jäetud kohale ja seepärast üleskirjutatud. Millisel aastal on kirjutatud need kaks reakest? Imelik: Puschkin tol ajal oli oma kuulsuse tipul. Kurat võtaks! mitte kirjutada korraga kahte rida parandusteta.

Ja Puschkin ja Lermontov! Värsidega vist teisiti ei saagi.

Ent jatkasin aeg-ajalt kirjutamist — ükskõik millest: Vangimaja elust, oma meeleoludest ja mõtteist.

Hakkad läbi lugema — kirjutatud pikalt, kuivalt, vesiselt ja igavalt. Ja ajajooksul ei läinud ka elulisemaks. Juhtus, et miskit ei olnud kirjutada, aga aega polnud ka kusagil surnuks lüüa. Kas ei püüaks õige ühte jutustusse koondada oma katkendlised kriipseldused varblastest ja tuvidest? Algasin ümberkirjutust, aga laiskus tikkus kallale. Kas ei võiks toda prahti lühemalt väljendada? Aga selle hoopis välja heita. Aga, vaat' see pikk sõna asenduda teisega, lihtsama, lühemaga. Kuid milline piin ümber kirjutada; Rute m parem lõpetada!

Lõpetasin. Endise asemel tuli kolm korda vähem. Kahju ennem kirjutatuist. Aga siiski kurat temaga: ükskõik, see töö on tühine, vangimaja töötü olekust.

Möödus hulk aega. Sattus silmi alla ümberkirjutatud jutustus tuidest ja varblastest. Kas mina seda kirjutasin. Aga kellele päale enese? Jutt tuli välja palju elavam, huvitavam, kui see, mis oli ennem kirjutatud.

Just nimelt tol ajal äratas tähelepanu Stshedrini faksimiiile „Unustatud sõnad“. Ka ennem nägin ja lugesin neid. Aga nüüd torkas silma kuis kogu lehekülj oli parandustega läbi kriipseldatud. Kuid see ei olnud ju värnid? Ja kuulsa kirjaniku poolt kirjutatud pärast rohkem kui 40-aastalist kirjanikuslikka tegutsemist. Mind see üllatas. Vangikoja harjumuse tõttu jooksin nurkast nurka ja hakkasin kõnelema valjusti enesele, mitte pelgades ütelnuste teravust. — Ah sa, loll! Ah, lojus! Lontrus! Kuidas tohtisid mõelda, et sinu kirjutused millegi jaoks ei kõlba, kui sa kärnane paberimäärija ei arvanud hääks, neid parandatagi? Vaata Stshedrini käsikirja, sa hõõveldamatu kaigas. Tuleta meele, kuis töötab Leo Tolstoi. Ja need on ju talendid, geeniused? Sina tahat aga igasuguse talendita kirjanikuks saada, ronida literaatorini, publikumi ninapidi vedada — ja prokurööri ja süütuid lihtsaid lugejaid — ja ei taha seda ümber töötada, mis kirjutatud. Päris eht lollike!

Päale vangistust teel asumisele oli juhus mõni päev vabalt Irkutskis mööda saata. Muu seas

sain vanade väljasaadetute hulgast tuttavaks päevalehe „Восточное обозрение“ toimetajaga Ivan Ivanovitsh Popoviga. Ja tekkis mõte: mis, kui teda petaks — näidata end kirjanikuna, ilma et selleks ühtegi moraalist õigust oleks? Jakuuti maakonda jõudes tulin otsusele. Kirjutasin temale kirja: „Armas Ivan Ivanovitsh! Jõudsin siia õnnelikult. Mind määrati Olekminski. Linnake on väikene, aga maakohal pole viga jne. Veel paar rida samasuguseid mittetarvilikku kraami ja siis asun tähelepanematult mingisuguse (enam ei mäletagi meelest) kohaliku elu kirjeldusele.“

Tagamõte oli aga järgmine: Ivan Ivanovitsh mahatõmmates sissejuhatavad mittetarvilisused, järelejäänud osa kirjast leiab, võib olla, trükkimise vääriliseks. Ei tea, kas süvenes või ei süvenenud ta tollesse kelmusse — aga kiri (muidugi algus maha arvatud) ilmus tööpoolest ajalehes. See kordaminek tiivustas, ja ma hakkasin Iv. Iv. sageli ninapidi vedama, juba ilma mingisuguste sissejuhatusteta, saates esiteks sõnumeid, kuid hiljem följetoone kirjanduslike teemadega. Sündis ilmale „Stepanõitsh“, „Djatlõr“ — „Olminski“.

Muidugi, väljasaadetud seltsimeeste ees juba midagi ei varja. Aga nad olid kõik noored ja esimese järgu pilkajad. Muidugi ei jätnud nad mind rahul oma tähelepanuga. Bor. Iv. Goldmann (nüüd — I. Gorev) jorutas isegi värssides:

„Vaata Olekminski poliitikat,
Publitsist, poeet ja kriitik“ jne.

Viie asumisaasta jooksul ei läinud mul korda välja ronida „Восточный ст“, kui mitte arvesse võtta üht tükikest „Põhja kurjeris“ ja üht följetonit „Nishni Novgorodi lehes“.

Venemaale tagasi tulles, eraldusin kuuks ajaks üksildusse, kirjutasin puhtalt ümber kaks asumisel valmistatud tööd, kirjutasin ühe uue ja saatsin nad Moskva kuukirja „Pravda“ toimetusele. Vastuseks sain A. A. Bogdanovilt, teate, et kõik kolm tööd on vastu võetud, ja kutse sõita Tveri tutvustama.

Pärast Tveri, sõitsin väljamaale tutvunema, lahkhelidega enamlaste ja vähemlaste vahel. Seda tegid siis paljud, sest isegi Vene parteilised tööliselised ei suutnud midagi aru saada. Aga mind, pärast kümneaastalise tühjuse, veel jumalgi käskis. Sõitsin arvamisel, et ka nemad pole pahad inimesed, aga ka need pole halvemad. Läbiligedes fraktsioonide vahelise poleemiku, jäin enamlaste poole, kuid kinni pidades arvamist, et ka vähemlased pole halvad. Ent hiljem, uue vähemliku „Sädemete“ vihaste artiklite lugemisel hakkas hinges käärima. Aga pärast seda kui Martov meid, väikseid partei inimesi kõiki läbi söimas sõnaga „Galerka“, ilmus ilmale ka Galerka oma kihvtiste kirjutustega. Ent „Galerka kirjandus“ — on's see mõni kirjandus? Ja Galerka — on see kirjanik?

Siis ilmus väljamaal 1904 a. lõpul enamline ajaleht „Edasi“ ja selle järele „Proletaarlane“,

millesse tuli pääga uppuda. Alles hiljuti kirjutas sm. Ljadov partei III kongressi aruandes, nagu oleks toimetuse koosseisu kuulunud Lelin, Vorovski, Lunatsharski ja Olminski. Mulle oli see uudiseks. Töötades mainitud lehtedes, ei mõtelnud ma kordagi selle üle, kes on nende toimetaja ehk kes mitte seda ei ole. Ja kõige vähem arvasin, et toimetajate nimekirjas Olminski seisab, sest toimetajaks võib olla ainult kirjanik, aga mitte mõni parteiline Galerka.

Muuseas lasus nende lehtede juures minu pääl kohustus valmistada trüki jaoks artikleid ja

kuks nähtuseks. Oli vaja neid tervikuna trükkida? Näituseks „kohalik“ — kas Tveris võis ilmuda mittekohalik politsei, vaid Kaasani. Siis — „sündmuse kohale ilmuv“: Kas võis ta arreteerida mitte ilmudes? Aga „politsei“, — kes siis arreteerib pääle politsei? Lõpuks „inimesi-demonstrante“ — muidugi mitte lehma ega möödaminejaid. Jääb trüki jaoks „arreteeriti kaheksa“ — seda ainult ongi vaja, kõik mis pääle selle, see on — vesi. Ja ikkagi ei jää mitte ainult punkt, vaid ka kaks sõna, millega kõik öeldud.

Aga lugege meie praeguseid ajalehti — palju

V. K. N. Ü. Peterburi organisatsiooni aktiivsed tegelased 5. aastasel juubelipäeval

sõnumeid, mis Venemaalt saadetud. Neid ei olnud vähe: ajalehes oli ruumipuudus. Ja töötades ka oma isiklikkude kirjutuste juures, harjusin mahatõmbama kõik sõnad ja fraasid mis mahatõmmata võis, ilma et see autori mõtetele kahju oleks teinud. Aga ka siin ei jäetud mind rahule. Arvatavasti P. A. Krassikov hakkas laiali laotama laimujuttu, nagu jääks pärast minu parandust ainult punkt kirjatöö lõpul ja muud ei midagi.

Et ümberlükata laimudust, toon näituse mis alalhoidunud mälus. Kirjeldati meelevaldust, arvatavasti Tveris. Lõpul on öeldud: Sündmuse kohale ilmus kohalik politsei, arreteeris kaheksa inimest — meelevaldajat. Säärased fraasid olid harili-

neil vett! Kui „detsember“, siis lisatakse juure „kuu“, nagu detsember ei võiks olla kuu, vaid vares. Ehk terve rida oraatoreid, nagu oleks ka pool reast olemas. Ehk jälle „ümbritsev sissesääde“ — nagu oleks sissesääde mitte ümbritsev. Toimetused kaebavad ruumipuuduse üle. Minu arvates võiksid öelda kolm korda rohkem, kui nad ei uputaks üleliigsete sõnadega. Ja seda üleliigset massi peavad trükitöölised laduma ja sajadtuhanded lugejad peavad raiskama aega tühiste sõnade ja fraaside lugemiseks.

Muidugi, päevalehe toimetajad ei jõua võidelda selle sõnavooluga. Seda peavad autorid ise tegema. Oma südametunnistuse ja lugeja ees on

nad kohustatud ise oma töid puhtalt ümberkirjutama. Kui ma näen autorit, iseäranis noort ja vilumatut kirjutamises, oma käsikirja parandamata ja ümberkirjutamata äraandma, mul on alati tema ees piinlik. Umbes sedaviisi on piinlik nagu kord inimese eest, kes tuli rahvarikkale koosolekule, unustades nõõbid nähtaval kohal kinnipanemata. Ma tahaksin alati öelda seesugusele autorile: pange nõõbid kinni, seltsimees!

Pööran kaugesse minevikku. „Vabaduspäivil“ 1905 a. oktoobris ilmusin ma Peterburi. Oli vaja pass ära anda sissekirjutuseks.

— Teie elukutse? — küsib kojamees.

Mis vastata? Ütelda, et revolutsionäär? Nii-sugust elukutset politsei jaoskond ei tunnistanud,

— ehk õigemini, sääraseid elukutselisi märgiti vangikodades. Aga teist elukutset ei olnud. Kogusin julgust ja esimest korda elus kuulutasin end kirjanikuks. Nii ka passis mitu aastat märgiti, ainult mitte „literaator“, vaid „letiraator“. Algu- ses oli üsna häbi oma võltselukutsest . . . Aega mööda aga muutusin jultunumaks.

Ja nüüd ankeetlehtil, mida tuleb keskmiselt tükki seitse öö-päevas täita, kirjutatan punastumatu „literaator“. Arvan paremaks küll kirjutada „revolutsionäär“, aga kahjuks isegi Nõukogu-Venemaa ankeedipolitsei ei tunnista revolutsionääri, kui elukutset.

M. Olminski

ÜLESTÖUS

I.

Ju miljon kordi vahetades aastaid, — löikust, külviaega, küнди, toob loodus igavese olemise sunnil surma, uvestsündi.

Kuis kordub kõik; mis püsind igavesti enne, kadund hiljemalt, — taas sündind teise olemise sees. Ei miski kao siit päikse alt!

On iga sekund triljon surma, triljon sündi kevadpäikeses. Oi kurbust, rõõmu kahekordist igas elus — suures, väikeses.

II.

Kord läheb Kristus Pahareti manu põrguhauda alla, et päästa kinnineedit Prometheus ahelatest valla.

Kuid tõuseb kolmandamal päeval jõvvetuna kuristikust alt ning reisib ära üles pilvi taha puhkuselle jäädavalt.

Oo raske paastu, kannatuse aeg, mil tuleb sinu lõpetus? Kui kavvaks püsima jääb valeprohvetite ülbe õpetus?!

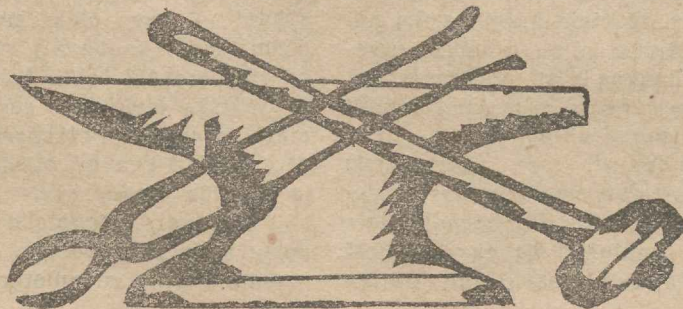
III.

Ent ülestõusu kolmandat ja suurimat nüüd sünnitab planeet: uus internatsionaalne sakrament, evangeelium — dekreet

on kuulutand ju ärapääsu, õnnistust siin maa pääl kõigile, kui maha löödud variseer ja orjarahva viimne rõhuja — pursui.

Nüüd lunastust vaid kuuliprits ja püssitääk ning mõõgahoop võib tuvva; uus armu-, ühistunde õpetus ja töö — maailma uveks luvva.

Oskar Kullerkupp

ONS INIMENE VIRK VÕI LAISK

Ed. Jürgenfeldt

Säärase teema käsitleseks korraldas L. T. K. Ü. Eesti üliõpilaskond 28. skp. diskussion-õhtu, et küsimust mitmekülgsest sõeludes selgitada. Seejuures jagunesid disputandid nelja laagrisse: 1) kes tõestavad, et inimene on loomupoolest virk, 2) et ta on laisk, 3) et ta on niihästi virk, kui ka laisk ja 4) et pole kumbagi.

Arvan, et küllalt selge peaks olema, et inimene loomupoolest on laisk ja et vaielda selle üle ei pruugiks, kuid, et küsimus võttis säärase kuju, kas laiskus või virkus on arendanud inimese praeguse kultuurilise tasapinnani, siis arvan tarviliseks seisukohta võtta.

tes ja vastuväides peitub erisugune arusaamine vaieldavast asjast enesest.

Virkus ja laiskus on abstraktsed aimed (понятия), milledega inimesed kahte teineteisest erinevat teguviisi iseloomustavad. Harilikud (обывательские) virkuse ja laiskuse mõisted võivad olla mitmesugused. Nii näit. võib tööandja kahe töölise töötagajärgi võrreldes, ühte neist virgaks ja teist laisaks nimetada, kuigi siin mõlemad, võib olla, tegutsevad täiesti oma jõu ja võimiste järele. Arvustades ainult seda seisukohta silmaspidades, on virkus ja laiskus muidugi suhtelised aimed. Ei pruugi aga sugugi mainitud tööandja ühekülgse,

V. K. N. Ü. Peterburi organisatsiooni jubilaarid

Kõigepäält paar sõna seisukohtadest üldse. Esimene vool, mis arvab inimese loomuomaduseks virkuse, on naiivilt idealistlikul vaatepunktil ja unustab ära, et praegune inimene on arenemise saadus ja tema algtüüp oli loom, kolmas, viib ühte kaks vastandlist omadust — virkuse ja laiskuse ja jõuab seega absurdini; neljandaga võiks veel leppida, kuivõrd ta oletaks, et virkus ja laiskus on relatiivsed mõisted, teatava kindla põhisäadusega, mida veel leida vaja.

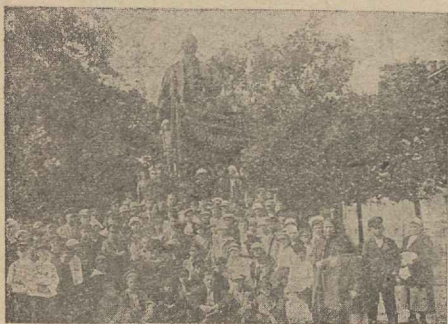
Määrame kõigepäält virkuse ja laiskuse mõiste. Sääal, kus mingisugune mõiste kindlaksmääratud ei ole, pole ka võimalik saavutada resultaate ja vaidlus võib kesta lõppemata, sest kõigis väide-

ainult enese isiklikkude huvide kohaselt termineeritud määruse põhjal teooriat ülesääda, veel vähem teda väärata püüda, ei pruugi arvesse võtta, kudas teatavail erijuhtumisil virkuse ja laiskuse mõistest kusagil arusaadakse, ei ka mõista virkust ja laiskust ainult kui „süsteemiseeritud, või süstematiseerimatuid liigutusi“, milline termini on ilma konkreetse sisuta ja mida võib väänata kudas keegi tahab, — me peame võtma üldise kriteeriumi ja nimelt: kui kaks ühesuguste võimistega isikut ühe ja sama ülesande juures mitmesuguse intensiivsusega tegutsevad siis nimetatakse enam intensiivsust virkuseks ja vähem — laiskuseks. Võrdlemiseks on vaja, et ülesanne ja

võimised oleks ühetaolised, nagu näit. lihtne füüsiline töö elu ülalpidamiseks, sest siin on jõud ja tarbed harilikult proportsionaalsed.

Nii siis, virkus ja laiskus tähendavad, kas enam või vähem kahe ühesuguse inimese säärast ühesugust tegevust, mis otsekoheste eluliste vajadustega seotud. Kui meil küsimus oleks seisnud ses, kas inimese omaduste juure võib ka laiskust lugeda, siis oleks ta seega juba otsustatud, sest igapäevases elus tulevad need vahed küllalt teravalt nähtavale. Kuid küsimus on nii: kas inimese arenemine sündis virkuse või laiskuse põhjal. Et seda otsustada peab otsustama enne, kas inimene on loomupoolest laisk, s. t. kas ta tegeleb ainult niivõrd, kui võrd tarvis läheb, kui võrd olud sunnivad, või on ta tegevuses veel, mis mitte oludest sunnitud ei ole — üleliigset.

Igasugune inimese tegevus eeldab kolme päätingimist: *tarbet*, sellest olenevat *ülesannet* ja lõpuks *eesmärki*. Ei saa endale ette kujutada niisugust kõigist inimese tegevusist kus poleks tooniandvad need kolm momenti, järgnevalt ei saa

Noored Petrogradi tööliste juhi Volodarski mälestussamba juures

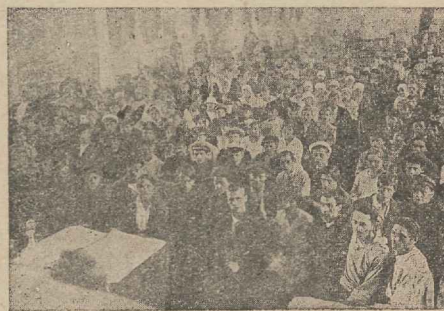
ette kujutada ka niisugust tegevust, mis loomupoolest poleks päälesunnitud. Isegi see, mida harilikult nimetatakse tegevuseks „lõbupärast“, on alati ainult mõne tarbe täitmine, kuigi teda tihti nimetatakse kapriisiks, tujuks. Need, kës pooldavad virkuse teooriat, ei saa salata, et igasuguseks tegevuseks on tooniandvad tarbed, vajadused ja kalduvused, ehk praegusel juhtumusel põhjused (causalitât), missugusest merest aga õngitsevad nad siis oma virkuse teooria?! Igatahes neist tegevusist, millede põhjusi nad endale ette kujutada ei oska. Ja praeguse kultuurilise tasapinna juures leidub paljuidki tegevusi, nagu mõttetegevus j. m., millede lähemal äramääramisel vaja arvesse võtta praegusaja inimsoo psüühika — vaimulaad (нравы), ta poliitilised ja ökonoomilised olud, mis iga üksikut indiviiduumi eraldi ja kõiki koos mõjutavad teatavaks tegevuseks.

Ei saa küsimust lahendada, veel enam: ei pääse talle juuregi, kui vaatame ainult praegusaja inimest ta kirjude tarbetega, me keerleme la-

bürindis, kus iga nähtus on seotud teisega ja seega suhteline. Me pääseme talle juure ainult siis, kui vaatame praegusaja inimest, kui arenemise produkti ja kõiki tema tarbeid ja nõudeid, kui keerulist tarbete süsteemi, kus üksikut tarbet ei saa eraldada teistest, kus iga üksiku tarbe jaoks olemas põhjus, mis omakorda vajab kaugemat, algilisemat põhjust j. n. e. kuni väljajõuame algpõhjuse (mida filosoofias nimet. substantsiaks). Me peame abstraheruma praegusaja inimese iseloomustavaist omadusist, mis on arenemisprotsessis saadud ja edasikantud, nagu sant on saanud ja ja edasikannud oma kotti sisu, ja oletame tolle tüübi juure, kel need omadused täiesti puudusid — inimloomaga juure.

Algpõhjusest äramääramises tarvis analüüsida kõiki neid mitmekesiseid nähtusi, mis praegusaja inimese juures on tooniandvad ja selgusele jõuda, millised neist on alalised, püsivad igasugusis tingimuses.

Kõik praegusaja inimese tarbed, huvid ja kalduvused võime lähemal vaatlemisel viia ühise

V. K. N. Ü. koosolek Töölossis

sääduse juure, mida nimetame „võitlus olemise eest“ ja mis on maksev igasugustes oludes, igasugusis tingimuses ja igasugusil ajajärkel. Need vaimilised, poliitilised, teaduslikud j. m. huvid, mis juhivad praegusaja inimese tegevust, ei võinud leiduda algaja inimese juures, sest vastasel korral peaksime oletama, et inimene on tekkinud üleloomulikust väest, et ta juba algusest saadik on olnud niisugune, nagu ta on, et järgnevalt pole olnud progressi, — see oleks vesi vaimulikkude veskile ja täieline absurd.

Me ei saa aga algaja inimest ette kujutada ilma olemise võitluseta. Olemise võitlust võib jagada veel kahetüübiliseks: 1) võitlus olemise eest looduse vastu ja 2) võitlus olemise eest inimeste vahel. Esimene sai tõukejõuks inimese *tehnilisele mõistusele* ja arendas välja ajajooksul teadused, mida nimetame loodusteadusteks, s. t. mis ei tee tegemist ühiskondlike probleemidega; teine tekkis ületihenemise tagajärjel, sai tõukejõuks inimese *sotsiaalsele mõistusele* ja arendas välja

„humanitaarsed“ teadused, s. t. mis tegemisl teevad eestkätt ühiskondlikkude probleemidega.

Just olemise võitlus on olnud põhjuseks, mis on algaja inimese väljaarendanud, ta tarbeid vähehaaval täiendades ja kultiveerides, proportsionaalselt seega, kuidas seesama olemisevõitlus neid ülessäädis ja teisendas. Tol ajal, kui loodus küllalt tarbeaineid pakkuda suutis, olid ka tarbed primitiivselt-lihtsad, elementaarsed — puht-füsioloogilised ja seega ühes ka inimene, täieline laiskelajas praeguses mõistes. Sedamööda aga, kuidas tarbeained muutusid piiratumaks ja järgnevalt võitlus keerulisemaks, on inimene ka *sunnitud* tarbete rahuldamiseks rohkem energiat kulutama. Mitte sellepärast ei kulutanud ta rohkem energiat, et loomupoolest virk oli, vaid sellepärast, et elamistung teda tagasundis. Ma ei saa siin puudutada põhjuste kombinatsioone, mis esile kutsusid, ning süvendasid „vaimlist ilma“, tema mitmesuguste tüüpide ja alamtüüpidega, seda keelab ruum, küllalt kui tähendan, et ka vaimline, ideoloogiline tegevus oli olemisevõitluse tagajärg ja *mõte*, kui niisugune pole midagi muud, kui väljaarenenud instinkt võidelda, et elada.

Täieline laiskus praeguses mõistes on see, kui inimene tegutseb ainult algelisemate tarbete rahuldamiseks, täieline virkus on see, kui ta pääle

selle tegutseb veel tagavarade kogumiseks. Algaja inimene ei võinud koguda tagavara — selleks polnud tarvidust, mis tekkis alles pärastpoole, ületihenemise tagajärjel. Seega ei võinud ta olla virk praeguses mõistes; ta ei võinud aga ka laisk olla praeguses mõistes, sest mitte laiskus ei loo inimesele uusi tarbeid, ega arenda neid, vaid võitlus elementaarsete tarbete pärast. Pääteguuriks on siin ja jääb ikkagi olemisevõitlus. Kui aga nüüd uuesti sääda küsimust: kas inimene *loomupoolest* on virk või laisk, siis igatahes mitte virk, sest virkus, mille tunnuseks on 1) tuleviku jaoks tagavarade kogumine, 2) teisejärguliste tarbete rahuldamine, on ajajooksul olude keerulisemaks muutumise tagajärjel tekkinud, kuna laiskus s. o. ainult elementaarsete-, põhi- ehk loomutarbete rahuldamine, on seega ka loomulik seisukord. Kõik teisejärgulised tarbed, nagu mõtetegevus, poliitiline, vaimline j. m. omavad baasina ikkagi ainult elementaarset loomutarbeid. Sellega on seletatav inimese eksploateerimine inimese poolt, samuti ka, miks „metsrahvad“, kellede juures eluvõitlus ei ole võtnud säärast teravat kuju nagu rahvaste juures, kes tihedalt kokkuliitunud, kultuur, ei vaimline, ega tehniline pole väljaarenenud, kuigi ei või oletada, et nad mõni sadatuhat aastat nooremad oleks.

MEIE NOORSOO IDEAALIDEST *)

Ideaalide all mõistetakse harilikult elupüüete eesmärkisid, kõike seda, mida ühiskondlikkude elutingimiste kohta tulevikus mõeldakse, igatsetakse, loodetakse kätte saada.

Kui kõneleme sel mõttel töölisnoorsoo — ja nimelt sellest on siin jutt — ideaalidest, siis on arusaadav, et need lahku ei lähe töölisteklassi ideaalidest üldisesse nagu need välja kujunesid, dialektika sääduste järele, kapitalistliku korra rühumise ja kurnamise all, kus töölisteklass, ennast iseseisva, eraldatud ühiskonna osana tundes löi omakohase ilma- ja ajaloovaate, ja säädis neile vastavalt üles oma püüded ja ideaalid.

Üleüldiselt võetult on proletariaadi ühiskonna-ideaal seega vastandiks kodanlikule ilmale. See vastolu algab kõige ligematest, igapäevastest elunõuetest, igapäevasest leivast ja käib läbi kuni kõrgema ideoloogiani. Tööline tahab oma ideali-seeritud tulevikuühiskonnas vähemalt kõhtu korralikult täis süüa; tahab, et ta ise ja perekond pääseks sellest alalisest poolnäljast, mis kapitalistlikus ilmas ta alaine osa on. Ta tahab ka „inimese moodi“ riides käia, mis ülejõu käis kapitaali näljapiitsa all. Ta tahab töösurve vähendamist, tööaja lühendamist, töötingimiste parandamist igal alal. Ta tahab ennast niihästi töö juures kui ka mujal

taieväärtusliku inimesena tunda, mitte sõnata orjana või põlatu teise järgu olevusena. Ta tahab osa saada kõigest sellest, mida ta ise valmistab ja millest kapitalistlikus ilmas kõik parem osa ainult jõukate ja kurnajate tarvitamiseks läheb. Kõige muu hulgas tahab ta tingimata osa saada häduse viljast, mis isegi kodanlikus ühiskonnas hõl-bustab muude elumõnude ja inimeseväärilise seisukorra ligemale pääsemist.

Ja palju, palju muud, mida tööline kapitaali näljasunni all vaevledes, omale ideaaliks säeb tuleviku ühiskonna kohta. Ja aru saades, et seda kõik võimata on kätte saada kodanlikus ühiskonnakorras, näeb ta oma ideaalide võimaldamise tee minevat kodanliku korra hävitamise ja uue ühiskonnakorra loomise kaudu, kus enam ühel inimesel võimalust ei oleks teisi oma isiklikel huvidel kurnata, teise töövilja, ühel või teisel kujul omale kiskuda. Veel enam: töölisteklassi ideaal sattub loomulikult vastolusse ka kodanliku korra ideoloogiaga, mis seisab isikluses, individualismis. See tähendab: kodanliku ilma ja ideaalide keskpunkt on üksik isik, alles üksikutest isikutest seisab koos ühiskond, mis kodanliku ideoloogia järele on — üksiku isiku tarvis, peab võimaldama isikule edasitungimist, kõrgemale jõudmist. Töölisteklassi aru-

*) Kokkuvõte V. Kingissepa nimelis haridusmaja noorteringi koosolekul 10. okt. peetud kõne järele.

saamine ei luba seda oma ideaalide kogus. Muidugi, kõige suuremat võimalust nõuab ja peab nõudma tööline iga isiku annete, oskuse ja vliumuse väljaarenemiseks; just töolisteklass kängus siiaamaani nende võimaluste puudusel. Aga mitte üksikute isikute erahuvidel ei nõua seda töolisteklass, vaid terve ühiskonna huvidel. Individualismi asemele säeb töolisteklass kollektivismi: kõigi kaudu kõigi huvidel! Isikuhuvi käib ühiskonnahuvi alla, sest ainult ühiskonna kaudu on ka isikul võimalik oma huvisid rahuldada, neile elada. —

Need ideaalid on jäänud töolisteklassil suurel osal ideaalideks ka — pärast suurt oktoobrirevolutsiooni. Igatahes oli see suur ajalooline pööre *sotsialistlik* pööre, proletaarne revolutsioon: ja kui vähemlased tõendada püüavad, oktoobrirevolutsioon olevat ainult kodanlik revolutsioon olnud, sest ta ei olevat ju töolisteklassi ideaalisi teostanud, siis on see ainult tunnistuseks, missugused väikekodanlikud utopistid need sotsialistid on, kes poliitilisest riigipöörast enesest juba töolisteklassi ideaalide teostamist ootavad. Poliitilise võimu võtmine oli proletariaadile ainult *abinõuks*, mille kaudu *võimalus* avanes ideaalide teostamiseks. Seda „tarkust“ võiks igaüks, keda asi huvitab, juba *esimese* Internatsionaali põhi-lausetest leida.

Venemaa suur oktoobri - revolutsioon oli ju tegelikult siis ainult teeavamine uue ühiskonnakorra loomisele. Veel enam: see teeavamine, võitlus selle värava omandamise pärast oli Venemaa proletariaadilt seevõrd raskeid majandusliku ohvreid nõudnud, et proletariaadi majanduslik seisukord tõepoolest märksa madalamale langes kui ta kodanluse valitsuse ajal oli olnud. Majanduslik seisukord on aga kõigi teiste ühiskondlikkude nähtuste ja võimaluste aluspind: ja kuigi nüüd poliitiliselt tee lahti on paljudegi ideaalide teostamisele, on see siiaamaani ometi võimalik olnud pääasjaliselt ainult kodanliku korra ahelate lõhkumise alal (maa, vabrikute jne. natsionaliseerimine jm.).

Uue ühiskonnakorra ülesehitamine, seega ülesäetud ideaalide teostamine, on võimalik *kõrgema* majandusliku korra, täielisema *valmistamiseviisi* juures, kui oli see, mille hävitas proletaarne revolutsioon. Kõrgem valmistamisviis eeldab, nõuab aga kõige päält kõrgemat tehnikat. Igale ühis-

kondliku arenemise järgule vastab teatud tehnilise arenemise aste: keskaja käsitöö põhjenes käsitsi tööjõu ja lihtsate tööriistade pääl; kapitalistliku korra ettevalmistus sündis manufaktuur-ajajärgul tööjaotuse astmel, mis viis masinate ja selle kaudu loodusjõudude kasutamisele. Kapitalism põhjenes masinatele ja aurujõule. Kommunism peab sellest seisukorrast edasi astuma, ja sm. Lenini tuttav ütelus: Kommunism on nõukogude valitsus plus elektrofikatsioon — on iseloomustavaks teenäitajaks, kust alal see uuele ühiskonnale vasjav tehniline tõus peab algama: elektrijõu tarvitamisest nimelt.

Muidugi, elektrijõudu tarvitab ja tarvitab ka kapitalism, ja teatavasti juba õige laial ulatusel; aga üleüldiselt on ta siiski jäänud auru-ajajärguks. Nii võisime, kui võrdlust tahaksime tuua, õige uuril kapitaalisi leida ka juba ammu enne kapitalistliku ajajärgu algust. Fuggerite rikkust, Augsburgis arvati juba 15.

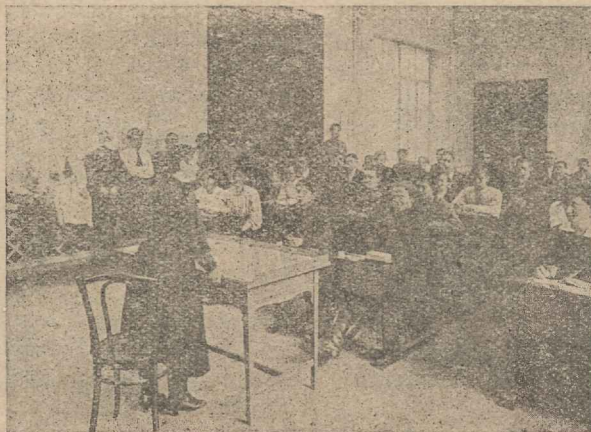
ja 16. aastajasal kümnete miljonite pääl — sel ajal! — ja ometi kõneleme kapitalismi algusest alles 18. aastajasal — mis enne seda oli, see oli ettevalmistus, sissejuhatavad arenemisastmed.

Niisamuti nagu kapitalism valmis (kapitaalisi kogus ja valmistamisviisi muutis) feodaalse (mõisnikkutevalitsuse) ajajärgus, nii on sotsialistliku korra eeltingimused, sääl hulgas elektrijõu tarvita-

mine, valminud ja valmimas kapitalistlikus korras. Aga need eeltingimused ei ole sääl saanud valitsevaks tõusta, sest kapitaali erahuvid ei ole ligilähedaltki kõiki tehnilisi täiendusi, mis ammu juba leitud, lubanud tarvitusele võtta. Seda võib teha ainult uus ühiskonnakord, mille edenemisavarust isiklikud ja erahuvid mitte ei kitsenda.

Elektrijõud ja elektrile vastav tehnika on see proletaarne riigi tuleviku majanduse kandejõud. Siin avaneb ülesanne ideaalide teostamiseks, mille ulatust raske ette aimatagi. Aga muidugi ei lõpe see arenemine elektriga, vähemalt mitte sellega, mida meie elektrist ja ta tarvitamisest siiaamaani teame. Looduses puhkab veel määratul küllusel jõudusid, ja teadus tungib iga päevaga lähemale, et neid äratada ja tegevusele panna inimeste kasuks.

Tehnika edu jääb aga vähese viljaga, kui teadmisi ja tehnikat, elavat ja loodusejõudu mitte kõige otstarbekohasemalt ei kasutada. See on

Noorte poliitiline kool

ühe võrdlemisi noore ja vähe väljaarenenud teadusharu — organisatsiooni-teaduse — ülesanne.

Ka organiseerimise alal ei ole nõukoguriik praegu ligilähedaltki kapitalistlike maade kõrgusel, kus kapitalikasutegevõtjaid sel alal mõndagi on sundinud korda saatma. Sest iga täiendus töö organiseerimises tootab viljakamat tegevust, suuremat kasu, edukamat võitlust naabritega. Kui kujutada ette Lääne-Euroopa ja Ameerika suurte ettevõtete ja suurte läbikäimise-aparaatide korraldust ja sääal kõrval-tähelepanna seda „süsteemi“, kuidas meil siin asju aetakse, kuidas nagu meelega igal sammul ilma mingi mõteta aega ja jõudu raisatakse, siis tundub, nagu peaks veel malk turjal tantsima, enne kui lohakus ja logelemine nahast välja läheb. Kuna Ameerikas näituseks õpeasutusi leidub, kus välja koolitatakse eriasjatundjaid, kes lühikese ajaga töölistest kätte saavad, kuhu ta tööjõudu kõige otstarbekohasem tarvitada, näib meil nagu meelega tihti otse ümberpöörduvalt toimetavat: otsustab paiuk, tutvus jne. mitte inimese võimised.

Ka siin aga on lugu samasugune nagu tehnika alal: kapitalism on küll teatud organisatsioonilise kõrguseni jõudnud, aga ka seda ei lase kasuahnus kaugeltki täiel ulatusel tarvitada. Nimetame näituseks miljonite suurust töötatöölise väge, kes oma aja ja jõu kapitalistlikus korras täiesti tuluta hävitavad. Ka sel alal võib proletaarne riik märksalt kaugemale minna ja peab minema, kui ta tõesti kodanlikust korras kõrgemale tahab tõusta, neid ideaalisi teostada, millest eespool jutt oli. Ja siin on teine suur ja avar ülesanne töölisklassi ideaalide teostamises, ülesanne, mis kibedasti päevakorral seisab ja jõudu ning oskust nõuab, ja millega tegemist võib teha igaiüks algades iseene tegevuse korraldamisest ja mõju avaldamisest oma ligemast ümbruskonnast ja lihtsamatest nähtustest päale. Ärgu ütelgu keegi, et väikesed asjad ja sammud vääril ei ole et nendega tegemist teha — väikestest kogunevad suured.

Tehnika ja organisatsioon kokku ei loo aga veel seda proletaarset ühiskonda, seda töörahva ideaalset korda, millest meil jutt, ei loo siis, kui selles korras puudub proletaarne „hing“, puudub see ideoloogia, mis peab vastandik olema kodanliku korra individualismile. Alles siis võib juttu olla töölisklassi ideaalide teostamisest, kui kogu majanduslikku ja ühiskondlikku elu täidab proletaarne tunne, proletaarne vaim, see tunne ja teadmine, et iga sammu, iga ettavõtet, iga uuendust ja parandust ei juhi mitte isiklik huvi vaid iga tegelane, iga tööline näeb oma tööjõudu kulutamises, oma pääaju vaevamises, oma püüdmistes ainult osakest kogu ühiskonna jõupingutusest ühisel tegevusel, ühise eesmärgiga — ühiskonna kaudu, ühiskonna kasuks.

Seda tõsist proletaarset vaimu, seda uue ühiskonna-korra hingelist alust meil laialdases ulatuses veel ei ole. Ja ei ole imeks panna, et teda veel ei ole: kuigi kapitalistlikus korras välja kujunesid töörahva ideaalid, siis on meie põlv ise ometi kasvanud ja elanud kodanlikus korras, mis oma hingeõhuga läbi immutas ka töörahva elu, tunded, mõtted, ja neist on raske lahti saada paljalt ideaalide mõjuga, kui ümbritsevad tingimused selleks soodsad ei ole. On ju küll ka sel alal uus ühiskonnakord mõndagi juurt ajanud — kõik tööliste ühised väljaastumised on selle tõenduseks — aga selles on ikkagi veel pikk tee, kuni need püüded, kuni see vaim, see hing muutub lihaks ja vereks töörahva igapäevases elus, kogu ta tegevuses. —

Kõik need uue ühiskonna ülesehitamise suured ülesanded, mis viivad samm-sammult töörahva ideaalide teostamisele, need on seda enam meie noorsoo ülesanded, on eelduseks eriti noorsoo ideaalidele, sest kuna meie, vanad, hauda läheme suurel osal nende kodanliku ilma kühmade ja küüradega, mis meile omal ajal külge kasvanud, lasub uute ülesannete koorma raskus täiel määral just nüüdsete noorte õladel, kellest tugevamad, teistsuguses õhkkonnas arenenud ehitajad peavad kasvama.

Noorsool on siin piiramatud avarad võimalused tegevuseks, laialised alad valida, kus oma jõudu kõige kohasemalt kasutada. Kuna selle tegevuse üksikasjaline käsitlemine oma ette küsimus on, tahaksin ainult tähendada, et igasuguste ülesannete täitmine vastavaid teadmisi nõuab, ja seepärast noorsugu eriti enese igakülgse kasvatamise ja harimise päale peab rõhku panema, niihästi teadmiste kui ka ilmavaate alal. Igatahes seisab teadmiste laiendamises esimesel kohal kool, aga vaimlikult võib ja peab kool rajanema ühiskonna kui alusmüüri päale; koolis võib valitseda ainult niisugune vaim, nagu seda kasvatab ühiskond. Seepärast on arusaadav see tähtis osa, mis siin täita on igasugustel töölisorganisatsioonidel, muu hulgas ja eestkätt tööliste haridusmajal, mis päale muu, just töörahvahulkade vaimlikuks kasvatajaks peab olema,

Sellest suurest tööst langeb tähtis osa ka noorteringide õladele, kes ühest küljest oma teadmisi peavad laiendama, teisest aga eestkätt just kasvatusliku ülesandeid silmas pidama. Ära kasutada tuleb selleks muidugi ka meid, vanasid, Kuigi meil on omad puudused ja nõrkused, kuigi meie teeme vigasid, kuigi ei ole küllalt rõhku pannud noorte juhtimisele, siiski tahaksin korrata sõnu, mis sm. Rjasanov ütles V. K. P. XI kongressil noortele: Imege meist välja, mis meis imeda on. — Mõndagi meie rikkalikumast eluõpetusest, meie teorialistest teadmistest, meie võitlusepraktikast ikkagi anda jätkub ja kasutada võib.

Eriti tähendaksin selle juures *ilhe* kasvatusliku haru pääle, mis meil veel võrdlemisi vähe tähelepanemist leiab — kunstilise, või laiemas mõttes ilutundelise, ilumaitsele külje pääle. Siin leiame tihti isegi tööliste ideaalid väga inetult moonutatud olevat: peetakse nüruseid riideid, katkiseid saapaid, salkus juukseid — rääkimata kodu ja korteri koristamatusest — „eht proletaarseks!“ See on põhjani ekslik seisukoht. Kuigi tööline kapitalistlikus korrast tihti *sunnitud* oli niisugusel kujul elama, siis ei tohi see ometi mingil tingimusel proletariaadi ideaaliks muutuda. Ilu- ja maitsetunne on üks osa vaimlikust inimesest, milles teatud kokkukõla puudulikuks jääb kui sääl ilu- ja kunstimaitse-räbalate idealiseerimiseks muutub. Sellepärast tuleb ka see küsimus päevakorda panna ja iseeneste juures, kodus ja ühiskondlikes kodus, nagu seda on ka haridusmaja, ilu- ja kunstimaitse kasvatamisele suuremat tähelepanekut pöörata.

Lõpuks veel üks soov, üks nõuanne noortele: rännake võimalikult palju, kui teil juba on omandatud teatud ilmavaade, mille järele elu ja nähtuste üle iseseisvalt otsustada jõuate, siis tarvitage noorusaastaid reisimiseks niipalju kui seda olud iganes lubavad. See ei laienda mitte ainult silmaringi maailma tundmaõppimise mõttes — ei, rändamise kasvatuslik mõju on väge mitmekülgne. Suured tööstuse keskkohad, suured ettevõtted oma hästikorraldatud sissesäädetega, tehnikanäitused — need annavad juba pääliskaudugi suurepäralise mulje tehnika arenemisest ja tehnika tähtsusest, rääkimata nende ligemast tundmaõppimisest. Lääne-Euroopa ja Ameerika suured läbikäimiseaparaadid näitavad tegelikult organiseerimise tähtsust ja ulatust, kus meil veel väga ja väga palju tarvis õppida, et sellele järelegi jõuda.

Rändamine on aga ka üks kõigeparematest rahvusvahelise tunde koolidest, mida raske on tõsiselt mõista mõnes umbse õhuga väikekodanlikus

kodulinnakeses. Rändamine toob lähedaks, oma-seks maad ja rahvad, kellega oled kokku puutunud, õpetab aru saama ja hoopis lahtisema pilguga vaatama sündmuste ja nähtuste pääle võõraste riikide ja rahvaste elus. Suured ilmalinnad eriti, oma rahvusvahelise iseloomuga, aitavad kaotada kolgaisamaalsust, seda rahvusluse taimelava.

Ja mitte üksi seda. Võõraste maade looduse tundmaõppimine aitab märksalt kaasa rahva kultuura arenemisest arusaamiseks. Siin pakub reisimine otse käega katsutavaid tõendusajaloolise materialismi teooriale: maakoha lootuslikud omadused seletavad tihti kohaliku rahva vaimuilmarenemist, nagu näituseks Põhja Ameerika laialisi legendikke nähes tahtmatalt aru saad neist indiaanlaste suurepäralistest muinaslugudest, mis Longfellow oma indiaanide lugulaulusse „Hiavatha“ on poiminud.

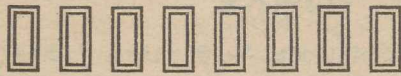
Ei või tähendamata jätta ka rändamise kunstimaitse ja ilutunde kasvatavat mõju, näituseks rändamine mägestikkudes. Selle sügavat mõju peab isiklikult läbi elama, et teda õieti hinnata võiks.

Muidugi, praegune rahvusvaheline seisukord ei ole kaugamaks rändamises kuigi kohane, aga ka liikumine ligemaski ümbruskonnas ei ole kaugeltki nii huvivaene nagu arvatakse, kui osatakse tähelepanekut tarviliselt juhtida. Majanduslikkude ettevõtete ja aparaatide vaatamine, muuseumites, näitustel jne. käimine, isegi kenamates maakohades viibimine — kõik see tuleb eriti noorterindide tegevuskavas kasvatusabinõuna ära kasutada, et kasvavat noorsugu igakülgelt välja arendada ja eluvõimsaks teha nende suurte ülesannete täitmisel, mis kasvaval põlvel päevakorral seisavad ja mille eesmärgiks on nende ideaalide teostamine, mis töölisteklass võitluses kapitalistliku ilmaga on oma tulevikukorra kohta üles säändnud.

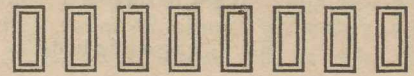
H. P.

LUULE

OKTOOBRIPÄEVAD VENNASHAUAL

Viisaastat, juba möödunud nood päevad,
Mil vendi veri värvis valget lund —
Ja igaveseks mälestuseks jäävad, —
Mil troone purustades murti nõiaund.

Nood esimesed ohvrid võitlusalgul
Lõid sihi — surra vabaduse eest,
Ning ise kodusõja veretalgul
Nad surid heerosina, tapet sortsidest.

Siin hüüab veri kättemaksu järgi —
Näe reas lugematud vendihauad! —
Ja toovad seltsimehed mälestuse pärgi
Oktoobril sel, mil varisenud raud.

Me võitsime ehk võitlus küll nii äge,
Ent lõpetud ta pole siiski veel,
Sest mustad rongad koondavad veel väge . . .
Siin täna töotame: need hävitame teelt!

K. Ottender

MUUSIKAL

Kui hallika põhjatu selgus — muusika meeldiv kõla,
ja kirglik-väänlev-õrn, kui naine — ta häälte voog.
Kuis valus, magus valu sest hinges nõriseb,
kui igatsus, kui mõte — kauge ja püha . . .
mis luurab kassina pehmena ja soojana paitab halasti hinge,
kuna trillerdab soe puhang, aromaatlina verevist õitest:
kargleva, paenduva poogen-noodi väle hoog.
Vabana, suurena, ilma avaras ruumis kohab tuline idu,
vangitsedes iga meelad, iga veretuksed argsed . . .

Nii armastan muusikat ma!

Muusikat . . .

Õnnist kunsti, mis pildi värvistab helidest,
kõnet, kus räägivad hinged tummal keelel,
tundmusi, mil lugematta tuhat efektilist seisangut.

Ah, muusikat . . . otsatu muusikat . . .

Puhast, võimukat, selget kui hallika vesi,
kui peegelkristall, põhjatu sügavat helevärvilist, sõnarikast
muusikat!

Ain Rannaleet

* * *

Mul ei ole aega palju laulda —
jahtub punane, tuline raud!
Võimsalt tarvis teda taguda;
pärast kui puhkan, siis tärkab laul.

Rahutu vasar, kõrgele lenda,
torma — alla ja sünnita uut!
Ära unusta orjastud venda
ära kuule, kui hulub tuul:

„linnad on haiged, rahvas väsind!
ümber uinutav, udune öö!
Ülesse ruttem tõusku mu käsi!
Rauda kõvemast, vasar, löö!“

Blum

INTRODUKTSIOON.

Õöst läbi vastu käime hommikulle. —
Ei pääse esimesest, pääse teisest ka:
kui tuleb öö vast järgi õdangulle,
siis samuti ka hommik *peab tulema*.

Jaa. Samuti, kui muutuv-iidist elurada
ei jõua inimene iial oheldada, —
nii minu hingen ala vahetuvad
öö päevaga, ei iial rammestu nad.

Siin, enda rinnan, täielise mööne
pean tooma valudelle, ihakilgetelle,
siin hetkul igal alistuma kurbuselle
peab minu hing nii avameelne, tygne.

Kuid läbi öö end toome hommikulle,
ja hälbimusest loovime veel välja . . . —
ent vett kes toobub kyllalt kurbuselle,
et kustutaks see õudse hardusnälja?

Ah, siuru lõõrimise elev virg, —
hell vinevuse vaikne melodii . . .
Oo . . . tiivustusi mõttik! Ah, kas ei vii
meid — hingi Ajast läbisten — too sööstav kirg?

Ain Rannaleet

* * *

Mööda tumedaid metsaradasi
küllalt eksind ilma rahvad, —
aga iialgi ei vii tagasi
meie neid, kes võita tah'vad.

Kõrged sillad ja hiigla tehased —
need on meie ettevõtted.
Tarvis puhkuda ilma kehasse
uut elu ja uusi mõtteid.

Julgelt võideldes tihed uduga,
luua uued suured linnad;
tarvis mässu võrku kududa
üle terve ilma pinna.

Blum

KALJU.

(Pühendat K. Ristlale).

Tormide tugevan mühan
Välkude valguse seen —
Mustendab tumedan ehan
Üksikult kalju mu een.

Laenete vahused harjad
Jooksvad mustavan veen.
Tormavad metsikud karjad
Troopika metsade seen.

Kalju vaid tugevalt seisab
Voogude tõugete all
Kalurgi ennast säääl peidab
Varju vast otsib ta man.

Siiski ei suutnud see kalju
Võidelda tormisen hoon
Aega ei läinudki palju
Kadus ta vihases voo . . .!

Ed. Päll

FATUM

Ed. Jürgenfeldt.

Näen päikest tõusvat veripunase diskusena sest läheneb *viimne päev* kerjuste kodule. Horitsondilt valgub veriste aurude ving ja uduna mähhib elavalt surnute sekeldused... Punane viirastus!..

Valgub ja läheneb. Inimesed tunnevad, kuis ta küündib kontideni ja ahvide hulluses arvavad, et midagi päästa vaja. Ning räpasel planeedil püstitub sarviline dilemma: kas *elu* või *omandus*.

Kuulen nende haletsusväärilist hammastelöginat ning näen neid hüplevat endi kõverate jalgade otsas, keerutades ümber saba, millel ripnemas kuljus: Omandus. Ja jooksvat taas üksteist tüssades ja komistades: edasi-tagasi, siia-sinna — danse macabre.

Needsamad, kes elust joobunud jäid hiljaks surmale ja neis tõuseb võitmata tung minna oma kepi kõvadust proovima nende karglejate kõverate kintsude pääl.

Udu aga koondub ja juba haarab neisse jäise hingusega, salvates karvavõrd otse kuis chamäleon, ning kuulduv muusikat mis tuhandema teiseidina des lege arts hoovab ülemaa, milles üks ainus dominante: Omandus.

Viimne päev, oo, *viimne kodanlane!*

See sündis. Mõeldi: olgu nii! Ja see oli nii. Õeldi: saagu nii! Ja — sai nii. Mis õeldi? Kes ütles? Kes tõi ilma muutuse? Kes ärevuse sesse unelusse nagu liikumise sipelgapessa? Milline jõud? Kes kutsus kokku kohtu, kus sikud lahutatakse talledest, viimse kohtu, kus palka makstakse pattude järele? Kes oli see Haron, paadimees revolutsioonilise Stiksi voogudel? Oli siin vast mõni Issandake, mõni Deus ex machina?

— Rahvas! — nii öeldakse. Mis on rahvas, kel tahet pole, kel pole sihti, pole eesmärki saavutamiseks? Kel pole karaktrit, isedust? Rahvas, see summa indiviide, kelledest igal on huvi elada ja keda see huvi eraomandusliku ilmakorra juures eraomandusega seob, luues saladusliku painaja — „saatuse“, kus valitseb piiramatalt „juhus“ — Eventus!

Rahvas!.. Ta on olemas ainult siis kui teab, mida tahab, kuhu püüab, kust põgeneb. Ta on ka solidaarselt teadvusline, ehk — teda pole olemas.

Kes vabastas aga rahva teaduse? Kes andis tõuke koonduda eraldet automeile alaliste huvide eest ja ajutiste kahjuks? Kes vabastas lövi? Milline hiiglane, või milline hiir? Või sina, enesetapja kodanlane?

Rahvas! Ei — jumalus! Ei — sajasilmaline Argos! Ei — miljoni päiline Krishna, keda Ardshuna nägi kuuvalgel ööl, — nii nimetan ma seda, mida sa nimetad rahvaks.

OJAKE

Kaugel hommikumaaal — räägitakse Indias (sõnum sellest on meie juure ulatanud vaid imelikuna muinasjutuna) elas vägev ja rikas kuningas.

Ta elas, nagu enamasti kõik idamaised valitsejad, kurjana despoodina ning laiskana lõbutsejana. Ta alamaid kurnasid küll kõiksugu hädad ja õnnetused, kuid tema sellest ei küsinud. Kui aga ta lossid oleksid toredad ja ilusad naised ja nooredmehed ümbritseksid teda hiilgavana hoovkonnana. Et oma hiilgust ja kuulsust tõsta, lasi despoot ikka uusi paleesid püstitada uusina ehituskunsti imedena ja asutada määratumaid ning luksulikka parke, ilma säästmata oma alamate higi ja vaeva.

Tõil ei olnud otsa ega aru. Mis võiski neile tõkkeks olla? Maa puudus? Ent pool riigi maad oli kuninga päralt, mis oli igaveseks ajaks mõdetud ta losside, jahipidamise ja naiste ning hoovkonna tarvete alla! Töö jõud? Aga seks esinesid ta alamad odavina, õigupoolest päris maksuta töökäsina. Eks võinud ta, kui tahtis, nende surnukehadest müüri püstitada. Mida kõiki ei võididamaine despoot!..

Ja vaata, ükskord tuli talle pähe imelikuna tujuna mõte asutada tore, määratu suur aia. Mitu päeva pidi vaja olema, et jõuda otsast teise. Ja et iga silmapilk võiks täita oma söögi ja saagi himu, käskis sinna istutada kõige paremaid viljapuid ja sinna tuua elutsema kõiksugu metsloomi ja linde.

Selle idee tegi ta teoks. Piitsa hoopide all aeti rahvas tööle, ja ta alamate vere ja vaevaga hakati aida ehitama. Ja mõne aasta pärast, kuna nälg ja haigused sisemisina hukatuslikena vaenlasina maakondi laastasid, muutus maakohd, mis enne metsikuna laandena ääretusena lehvits, toredaks pargiks, täis kõige ilusamini ning kunstikamalt rühmitatud puud ja põõsaid, nende vahel siin sääl templid ja paleesid, mille ees uhked palmid kasvasid pikana sirgena või loogataolisena ridana. Valitseja oli vamustatud. Tehti kõik, et ükski teade rahva kannatustest nõrgana kuulujutunagi ei ulataks kuninga kõrvu.

Kord aga kaugel võõramaa mägedest hakkas läikivana lindina ojake voolama. Teadmata, kuidas ja kust, tungis ta vägeva valitseja piiridesse ja ulatas ta uude suure aida. Kuningalle anti kutsutama külalise tulek teada.

„Miks mitte, olgu ta tere tulemast,“ sõnas türann, „niisutagu pääle mu aida.“

Ja tõmmati ojakesele tee, et ta määratud radana voolaks ja suliseks aida mööda, rahuga soistades ja kallistades lilli.

Agas mis sündis siis? Uus külaline hakkas kasvama ja paisuma, oma sihti muutes, nii et ühel päeval kuningas ja hoovkond märkas, et vöö-

ras, väiksena nõrgana ojakesena kaugelt tulnud, nüüd lookles laiana jõgena, sööstis terrassidelt alla mühavana kosena ja üle ette sattunud takistuste uudena jugana edasi. Ta murdus aiast välja ja viljastavana vetena laotus üle talupoegade väljade.

Ühtelugu kasvades tegi ta aias koledat hävitustööd: ujutas maa laialt üle, uputas põõsad ja lilled, kujud ja hooned. Aga väljaspool aida voolas rahulikuna jõgena, kasulikult niisutades viljarikkaid põldusid, mille vahele ta ikka uusina harudena tungis. Ja kuna kuninga lossid varisesid ning ta hooned veega täitusid, kasvas ja edenes rahva jõukus ja ta haridus löi aimamata õitena puhkema.

Kuningas hakkas vihaseks saama. Kuid mida enam ta vihastas, seda enam paisus ja kasvas jõgi.

„Ajage see häbematu välja mu riigi piiridest“, kõlas kurjana käsuna. Kuid raske oli seda täita. Et voolu muuta või tõkestada, ehiteti küll tamme ja sulgusid, kuid oja paisus, purustas nad, tõusis neist üle, tormas kasvanud jõul edasi ja uputas tõkked, tammid, paleed kindlustused.

Siis kuninga käsul tulid suurena huljana kokku vürstid, sõjapäälikud, hoovlased, et uut sõjaplaani pidada oja vastu, mis neile kõigile nüüd ähvardavana hädaohuna esines. Otsusteti mõned tähtsamad suurtsugu mehed käskjalguna saata naabermaa kuninga juure. Nende suu läbi lasi vägev valitseja ütelda:

„Sinu maalt tuli häbemata võõras väiksena nõrgana ojakesena meie piiridesse. Nüüd aga on

paisunud kõike uputavaks jõeks, mis mu ehitusi rikub ja hävitab ja mind ennast ähvardab lämmatada. Lase ta kõrvale juhtida või ta vool tõkestada.“

Seda kuuldes naaberkuningas muigas ja oma maad saadikuile näidates ütles:

„Näete ise: sama oja möllab koledana ja hädaohtlikuna nuhtlusena minugi maal, kus ta on hävitanud mu uhkemad hooned ja mu paremad paleed. Olen minagi katsunud ta voolu muuta või tõkestada. Kuid asjata. Maa on täiesti ta võimuses ja mu palee on temast piiratud. Ei minu riigis leidu ta algallikas, vaid säääl kauge võõramaa mägedes.“

Kurbina tulid saadikud tagasi. Vägev valitseja läkitas siis käskjalad sinna kaugele maale. Kuid sääältki ei võidud allikat leida. Tundmata mägedest voolas ojake ja kasvas omal teekonnal ikka suuremaks. Uputas paleed, lossid, kandis ära kindlused ja kantsid. Aga maal oli ta tegevus õnnistusrikas: mis enne esines viljakandmata paigana, kurbana kõrbena, lokkas nüüd lainetavana põlduna, haljana luhana, viljakana maana, kus inimesed õnnelikkena ja rahulikkena olevusina elasid.

Legend vaikib, missugune oli lõpp. Kuid mõnede teisendite järele vägev kuningas veel tänapäevani on jatkanud omi püüdeid jõe voolu kõiksugu tammide ja sulgudega tõkestada või kõrvale juhtida.

B. Papasian'i järele vabalt

MA ARMASTAN MERD

*Ma armastan metsikult mässavat merd
ja tormide mõirgavat kisa . . .
See nähtus kui karastaks, ergutaks verd,
tooks jõule uut värskust, uut lisa.*

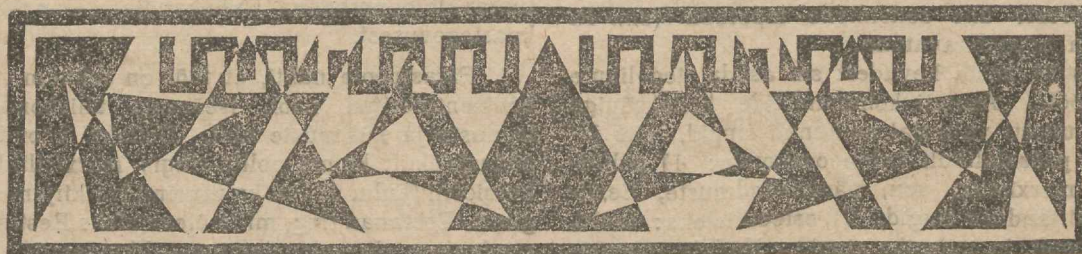
*Ma vaatlen, kuis tormavad taineteread
kui hüglased edasi vihas,
kuis uhkelt ja võimsalt nad tõstavad pead
nii tulises võitluseihas.*

*Maa vaatlen . . . ja soontes tuksatab
täis tormilist kärsitust veri,
ja põues end midagi liigutab,
mis võimas kui kohisev meri.*

*Kui palju energiat varjavad
nad endis sel sõjakal sõidul!
Kõik tõkked teel maha nad murravad
ja tõttavad edasi võidul.*

*Ja maru — see laulab vahvaste
neil kaasa vägevast hümnust,
kui tahaks ta kuulut' a ilmale
üht suurepäralist sündmust.*

Proletaarlane

KROOPIKA

ESIMENE EESTI KOMMUNISTLIK NOORTE KOLLEKTIIV E. T. Ü. JUURES.

Kollektiiv asutati revolutsiooni tormipuhangu vaheajal 14. jaanuaril 1920 a., mil vaheaeg algas Judeenitshi ja Kroonlinna vahel. Esialgul oli kollektiiv väikearvuline, paarikümne inimese suurune, mis seletatav ülikooli õppurkonna väikearvuga (umbes 50 in.). Iga hakatus on vilets, ütleb rahvasõna, nii oli ka siingi. Töö takistajaiks oli pääasjalikult majanduslikud tingimused, nagu külmad ruumid, kus ilma palituta ja viltideta võimatu oli istuda, siis nälk, kus õpilased elasid poolel naelal leival, kuid osalt mõjus ka kogemuste puudus niisugustel tingimustel töötamiseks. Olukord oli sarnane, millist pole kuulnud ajalugu, kuid mis revolutsiooniga ühes tekkisid ja ainult sel ajal arusaadavad. Täelik majanduslik-katastroof, kus iga päev võis oodata nälga suremist, ehk ärakulmismist ei suutnud siiski õpilaste energiat murda, mis oli juba mitmeist revolutsiooni puhastusleekidest läbikäinud, sest suurem osa õpilasi tulid kooli punasest sõjaväest (siia hulka arvatud ka naiseltsilised), ning kui Judeenitsh Pulkovost Piiterit silmitses, oli E. T. Ülikool, kui üks mees väljas oma verega kättesaaduid võite kaitsmas, milleks tal ka ohvreid tuli kanda.

Kui pöördume eriti Noorte ühingu töö juure, siis peab konstateerima, et töö esiti ei edenenud ülaltoodud põhjustel. Alles 10 aasta teisel poolel hakkas töö intensiivsus märksa kõrgenema, tekkisid nõuded poliitiliste küsimuste lahendamise järele, asutati isegi ringid . . . Kuid säääl tuli jällegi suurem sündmus, mis töö hoogratta ajutiselt ühele kohale kinni naelutas — see on Kroonlinna mäss! Jällegi oli proletaarne ülikool valge Entente avangardia vastu väljas esimeses reas, kus ta teistkorda tegelikult näitas oma truudust proletaarsele revolutsioonile. Ülikooli löögirood seisis koos umbes sajast kommuunarist, kuid oma täielise distsipliini ja oleva momendi selge arusaamisega võitis ta Vene juhtivate seltsimeeste poolt sarnase usalduse et kõige vastutavamate kohtade pääle alati ülikooli löögirood saadeti. Ka siin tulihääl ohverdada omast verest: ühe seltsimehe tapetuna (sm. R. Tamm) ja teise haavatuna.

Alles 21 aasta kevadest sai asuda tegelikule loovale tööle. Asutati kommunistide kollektiiviga käsikäes uuesti vaheajal suikunud ringid, mis jaguneksid pääasjalikult kahte osakonda: 1) poliitilisteks: marxistlik, usu, päevasündmuste, Eestimaa ja kirjanduse ringid, 2) esteetilisteks: laulu, näite, spordi ja muusika ringid. Nädala õpetöö-

dest vabad õhtud jaotati kooli juhatusel kaastegevusel vastavalt ringide vahel, kus ajapuudusel pidiid töötama mitu ringi ühekorraga. Ringide ülesanneteks olid õpilaste igakülgne arendamine ja nendes peituvate talentide väljendamine. Iseäranis tundsid kibedat nälga ringitööde puudusest need noored, kes otsekohele olid kultuurilisest tööst revolutsiooni tormis mahajäänud.

Ringide tööd hakkasid pääle suure õhina ja vaimustusega; püüti võimalikult rohkem ringidest osa võtta, võimalikult kiiremini areneda. Saabus kibe tööperiood, et kadunud aega tagasi võita. Igas klassis võis õhtuti näha närvilist, püsimatut tööd. Otse imeks tuleb panna, kuidas võis näljas inimene niisugustel tingimustel töötada veel vähem midagi luua. Ja ometi oli see loov töö.

Mingisuguseid suuremaid takistusi pääle majanduslikkude sellele tööle ei tulnud, nii et töö hääks tagajärjeks enamasti kõik tingimused olid.

Ja tagajärg ei jäänud tulemata.

Ringid on siamaani noorte keskel suure töö ära teinud, milleks ka noorte büroo, kollbürooga käsikäes, ringidele kõige oma tähelepaneku kontsentreerisid. Õpilased on omanud marxistliku mõtlemisviisi, mis väljendub iga sammu pääl, mis isegi avaldub lektorite ja professorite üle kriitikas (pikemalt „Uus Valgus“ nr. 14). Noorte ühing on pidanud hulga üldiseid noorte koosolekuid, kus on läbimindud referaatide näol eriti noortele tarvilikud ained, nagu noorte ajalugu, programm, põhikiri jne. Et noored ses suhtes arenud on ja suure sammu teinud, võib koosolekutel näha, kui tähelepanna asjakohast elavat vaielust, mis vahel referenti ähvardavad „kõri pääle“ kukutada. Pannakse suurt rõhku isearendamise pääle, mis põhjal isegi grandiooslik näitlik kohus korraldati nende üle, kes kasulikkude raamatute asemel sopakirjandust loevad. Astuti niisuguse ägedusega selle pahe väljalõikamise operatsiooni juure, et otse tore oli vaadata noori juriste, kes ägedalt süüdistasid, ehk kaitsesid süüaluseid. Noored võtavad elavalt osa üldisest kooli organisatsioonilisest tööst, iseäranis tuntuvalt õppurkonna hääle kandja „Uue Valguse“ kaastegevusest.

Pärastpoole nähti, et töö on rohkem viljakust kontsentreeritud näol, iseäranis ühiskondlikkude teaduste ja küsimuste alal. Selleks koondati töö pääasjalikult kolme poliit.-ringi; marxistlikku, diskussiooni (kuhu liideti ka usuring.) ja kirjanduse ringisse. Eestimaa ring, mille ülesandeks Eestimaa põrandaaluse elu valgustamine — likvideeriti ajutiselt,

vastava materjaali ja jõudude puudusel; esteetilised ringid töötavad muutuseta.

Üldiselt peab ütleva, et ülikooli noored on õigel seisukohal — revolutsioonilise marxismi platvormil, mille tagajärjed käega katsutavad ja mis on tuleviku pääaluseks.

Ed. P.

8. ÜLEILMLIK TÖÖLISNOORSOOPÄEV 3. SEPT. TALLINNAS

Eesti töölisnoorsugu pühitses seda päeva esimest korda massilise meelevaldusega. Meelevaldus algas Russalka juures ja liikus Piiritale punase lipuga. Lippe rohkem ei lubatud demokraatlikkude võimude poolt kui üks: Plakaadid, mis kandsid puhtmajanduslikke loosungeid, olid keelatud. Kuid kõnetool Piirital oli esitud punase riidega, millel sõnad: Meie nõuame üleilmlikku töölisnoorsuukongressi. See loosung aga näis poliitiseivõimudele säädusvastane, konfiskeeriti ja hiljem võeti meelevalduse korraldaja sm. Keerdo vastutusele. Tehti muidki takistusi. Töölisnoorsoo meelevõlu oli revolutsiooniline.

NARVAST

Möödaläinud 5—6 kuu jooksul on Narva noored endid tugevasti organiseerinud: Narva kiutööliste ühissusse on koondunud umbes 300 noortöölist; E. J. S. T. P. Narva osakonnas on umbes 40 distsiplineeritud, klassivõitluse eesrinnas samuwat noorproletaarlast. Mõlemis töölisorganisatsioonid tegutsevad 5-liikmelised noortekommisjonid. Komisjonid korraldavad noorte keskel loenguid, referaate, vaielusi jne. Töölisühisuste noortekomisjon korraldas 16. sept. s. a. esimese piduõhtu, mille puhul sissetulek määrati spordi abinõude muretsemiseks. Töölisühisusel on oma jalgpalli komando. umbes 20 sm. suur ning kohane spordi plats. On peetud võistlusi kohaliku K. S. „Võitleja“ meeskondadega, mille tagajärjeks on olnud viimaste täielik lüüasaamine. Kuid kõik see on alles algus. Noortekomisjonide töö, töölisnoorsoo organiseerimises ja orjaahelatest vabastamises on alles teoksil.

„N. T.“

KUIDAS BERLIINI NOORED TÖÖTAVAD

Keegi Berliini seltsimees kirjutab selle kohta: Teid huvitab muidugi kõige päält küsimus: kuidas on meie noorsoo organisatsioonid korraldatud. Berliini noored on endid organiseerinud mitte töökoha, vaid elukoha järele. Berliinis töötab praegu 70 rühma (kollektiivi), igas ühes umbes 85 liiget. Niimoodi on organiseeritud üle 13 000 noort kommunaari. Need 70 rühma on koondatud omakord 9 ringkonda. Üldberliinisel konverentsil valitakse siis ringkondade

juhatus, kes nende tööd ja tegewust juhib kongresside vahelistel ajajärkudel.

Päätähelpanu töö juures noorte hulgas on pööratud iseseisva töötegemise võime ja eneseusalduse kasvatamisele. Berliini noorte arvamise järele on ülitähtis, et noored maast madalast õpiksid iseseisvalt mõtlema ja töötama ning seda eesmärki loodetakse kõige kergemini saavutada sel teel, et antakse kõige nooremate seltsimeeste hoole alla rühm noori, kes noorsoc liikumise vastu ükskõiksed, ja need seltsimehed peavad kasvatama neis huvi noorsoo liikumise ja kommunismi vastu, neid õhutades noorsoo liidu tegevusest osavõtmisele, kommunistliku kirjanduse ja eriti „Noore Kaardi“ lugemisele jne. Noorte suuremaks uhkuseks on seejuures, kui neil korda läheb külmi ja ükskõikseid seltsimehi liidu tegevusele kaasa tõmmata, neid kõikidest koosolekuteest, mis peetakse hariliselt kaks korda nädalas, osavõtmisele vaimustada ja neist kasvatada tõsiseid kommunistlikke noori.

Noorte koosolekud ja õhtud saadetakse hariliselt nii mööda: Üks noortest esineb kõnega. kusjuures algust tehakse väiksemates rühmades, kus noored järkjärgult harjuvad iseseisvalt ülesastuma. Koosoleku päevakorras sefsavad niihästi poliitilised kui ka puhtpraktilis-majanduslikud küsimused, mille kohta aias iga seltsimees ehk seltsiline avaldab oma arvamist, Eriti korraldatud õhtud on pühendatud täieliselt kommunismi aadete tundmaõppimisele, mille juures jällegi töötatakse süstemaatiliselt, aga mitte juhulikul.

Ettelugemised on korraldatud nii, et koosolijad mitme loengu järele saavad selge pildi teatud küsimusest. Pääasjaliselt on seni niisugustel koosolekutel harutuse all olnud: kommunistlik manifest, spartaklaste (Saksa kommunistid) programm ja Buhaarini „Kommunismi aabits“. Juhtumisel, kui tarvis on lendlehti laiaili laotada, jaotatakse need koosolekul seltsimeeste vahel ära, kes neid siis öösiti seinetele kleebivad.

Olgugi, et tööd laste hulgas peeti õige raskeks ja seda tööd seni edasi lükata püüti, tehti siiski pool aastat tagasi otsus ka laste hulgas tööle asuda. Seni on laste hulgas veel vähe suudetud tööd teha, kuid pind on sääli igatahes õige soodne, millest tunnistust annab kommunistliku lastelehe „Noor Seltsimees“ mitmetuhandeline väljaanne ja selle hääminek.

Laste rühma liigete hulgas, kes 13—14 aastat vanad, tehakse ettevalmistustöid selleks, et liita neid hiljem noorsoo ühingutega, kui küpsenud ja arenenud seltsimehi. Nende jaoks on korraldatud loenguid, kus neile 20 õpetunniga antakse algaimed marksismist ja tööliste liikumisest. Niisuguseid kursusi on praegu Berliinis 65 ja igastühhest neist võtab osa umbes sada õpilast.

Suurt tähelpanu on pööratud tööle koolides ning selle tagajärjel on noorsoo liikumine sääli hästi laiaili

lagunenud. Iseäranis tugevat hoogu võttis liikumline 1919. aasta järele, kui Berliini ametkoolides, sääl valitseva korralageduse ja kooliõpetajate hoolimatuse tõttu, korraldati hulk streike.

Sakkeus

POOLAMAA

Käesoleva aasta märtsi kuul oli Poola Kommunistliku Noorsoo ühingu esimene kongress. Kuni selle ajani oli Poola kommunistlikul noorsool ainult üksikud rühmad partei kohalike organisatsioonide juures. Need rühmad ei olnud ühendatud Kommunistlikuks Noorsoo ühinguks. Kommunistlik Noorsoo ühing Poolas on põrandaall. On veel sotsialistlik noorsoo ühing, nagu „Jõud“ — töölisnoorsoo Poola sotsialistliku partei juures ja mitu üliõpilaste organisatsiooni.

Pääle Poola Kommunistliku noorsoo ühingu, mis ühendab noori proletaarlaste kõigist rahvusest, on Poolas olemas veel juudi noorsoo Kommunistlik ühing, nõndanimetatud „Komzukunft“, mis tekkis endisest bundilisest oportunistlikust ühingust, nõndanimetatud „Zukunftist“, mis tegutseb kümnedat aastat.

Esimesest kongressist saadik omas Kommunistlik noorsoo ühing maal iseäranis suure mõju proletarise noorsoo keskel ja tugevnes organisatsiooniliselt. Esimesel mail võttis Kommunistlik Noorsoo ühing kõrvuti Kommunistliku parteiga osa demonstratsioonist Varssavis, Lodzis, Dombroovas, Lvovis, Kraakovis, Belostokis jne. Igal pool tuli tal jõuga kaitseda ennast valgekaardilise noorsoo ja politsei pääletungimise vastu. Varssavis tuuseldati tagurlisi kallaletormavaid üliõpilasi.

Pääle 1. maid tuleks Poola Kommunistliku Noorsoo ühingu elus järgmised silmapilgud alla kriipsutada. Ida Galiitsias lõpetas oma tegevuse iseseisev Ida Galiitsia Kommunistlik noorsoo ühing ja ühines Poola Kommunistliku Noorsoo ühingu. Ida Galiitsia Kommunistliku Noorsoo ühingu nime all ja sünnitab Poola Kommunistliku Noorsoo ringkonna organisatsiooni.*

Juuni kuus oli ringkonna konverents Lodzis, millest osa võtsid 7 kohalist organisatsiooni. Hiljem oli konverents Varssavis, kus arutati ühise väerinna küsimust. Peeti veel konverentse Dombroovi raioonis ja Kraakovis, Lvovis ja Paadomski-Keletsky ringkonnas.

Ühing annab välja illegaalset häälekandjat „Seltsimeest“.

Poola Kommunistlikku ühingu kiusavad valitsuse võimud hirmsasti taga. Aprilli kuus piinati elajalikult surnuks ühingu liige sm. Krschos. Mai kuus oli surnuks piinatud Setletsky vangimajas Kommunistliku „Zukunfti“ liige. Arreteerimised sünnivad vaheta. Praegusel ajal valmistab Poola kaitse politsei kahte suurt protsessi ette: ühe protsessi osalisi süüdistatakse Kommunistlikus Noorsoo ühingu olemise pärast, teisi Kom. „Zukunftis“ olemise pärast. Mõlemis protsessis on mitukümmend noort süüpingi osalisteks tembeldatud. Suurema efekti saavutamiseks ja oma jälkide tegude õigustamiseks katsub kaitsepolitsei protsessiosalisi provokatsiooniliselt süüdistada sõjalises spionaashis Nõukogu-Venemaa kasuks.

Vaatamata tagakiusamiste ja kaitsepolitsei provokatsioonide pääle, töötab Poola Kommunistlik Noorsoo ühing hääde tagajärgedega ja juhib töölisnoorsoo võitlust kogu maal.

KOMMUNISTLIK NOORTE INTERNI PÄEV ROOTSIS

Ühenduses Noorte Interni päevaga 3. septembril Stokholmis ja teistes kohtades Rootsimaal oli rida rongikäike ja miitinguid. Kõigil miitingutel sai vastuvõetud resolutsioonid, mis üleilmliku noortööliste kongressi kokkukutsumist ja Rootsi s.-d. noorsoo ühinguid klassi solidariteedile ning ühisele väerinna üles kutsuvad.

TSHEHO-SLOVAAKIA

14. augustil oli Praagas Tsheho-Slovaakia Kommunistliku Noorsoo ühingu ja partei üldkoosolek. Sellel koosolekul tegi Punase Spordi Internatsionaali sekretäär sm. Heinrich Erman laialdase aruande Punase Spordi Internatsionaali ülesannetest ja eesmärkidest. Tema poolt esitatud sellekohane resolutsioon võeti ühel häälel vastu. Kõik boyskoutide organisatsioonid Ungari - Slovaakia maakonnas kuulutasid end Punase Spordi Internatsionaali platvormil asujateks. Selle otsuse ametlik kinnitus tuleb üleriiklikul Kommunistliku Noorsoo konverentsil harutusele. Näib, et Punase Spordi Internatsionaali tegevus tulevikus Tsheho-Slovaakias tugevaks kasvab ja häid tagajärke annab.

KIRJANDUSEST

Uus valgus. ETÜ õppurkonna Ilukirjanduslik-poliitiline ajakiri, nr. 14, Peterburis, okt. 1922.

Uus Valgus — kas kustuv eha? kas päikese tõusul kahvatav koit? Sarnased küsimused tõusevad instinktiivselt kui vaatad nimetatud nummert, mille igalt leheküljelt vaimuvaesus vastu hirvitab; mille iga rida räägib sellest regressist, sellest kuni uskumatuseni tagurpidi minekust, mis „Uues Valguses“ ta ilimumise aja jooksul nähtavale tulnud.

Kui umbes poolteist aastat tagasi „U. V.“ esimene number ilmus, siis sisaldas see eneses nii mõndagi meelitavat ja loovale tööle kaasa kutsuvat. Leidus kirjatükke, mis, mõned väikesed keelised konarused mahaarvatud, isegi palju rohkem pakkusid, kui seda just algajalt nõuda võis („Massilise psükoloogia progress Vene revolutsioonis“). Kogu numbrist lehvis vastu vaimustustuld ja noorusvärsket tahte jõudu. Lugeses seda nummert ta ilimumise ajal (esimene mai 1921) ei võinud mõttesegi tulla, et nende häälekandja, kes otsekohe enese arendamise — ja ainult enese arendamise — kallal töötavad, aeg-ajalt kahvatumaks muutub.

Kuid üllatuseks on see siiski nii läinud.

Lehitsedes nummert, mis ilmunud aasta hiljem (nr. 10, mai 1922), näeme, et selles enam kaugeltki seda värskust pole mis esimeses numbris. Kuid numbril värvi äramääravast kirjatükist käib ikkagi võimsana läbi töölishulkade võitlushüüd („Mai püha“) ja numbris leidub nii ühte kui teist, mis eneses, kui just mitte palju, siis ikka *midagi* sisaldab.

Nr. 14 aga! Siin ei ole vähematki sellest järele jäänud mille vaimus esimene number ilmus. Kadunud on kaanelt endine revolutsiooniline ilustus, ning selle aset täidab nüüd midagi sarnast, mille kohta küll tõesti sm. Petersoni ütelist tarvitades ei a ega o oska öelda: kesk päikese paisjed säravad kuu ja tähed, liuglevad meteorid ja kihutavad läbi ilmaruumi komeetid. Isegi J. Verne kord fantaasiarikkas mõttelend ei suutnud vist sarnast ettekujutada.

Siis sisu. — Sellest on peaaegu kõik see, mida vast poliitiliseks küljeks võiks nimetada naisküsimumusele pühendatud (ligemalt 7 lhk.). Umbes niisama palju on ilukirjanduslikule osale saanud; järelejäänud leheküljed, mõnede väikeste eranditega (Eesti keele uuendusest) on enam-vähem koduste küsimuste käsitamiseks äratarvitatud.

Esimeses kirjatükis („Meie tänavusest tööst“) tähendatakse, et õppurkonna vaimline tasapind

on möödaläinud aasta hoolika töö tagajärjel märksa tõusnud, kritiseerimise, küsimuse käsitamise jne. oskus tuntavalt suurenenud, marksistlik ilmavaade selgunud. Ei ole mingisugust põhjust, mis laseks arvata, et lugu teisiti on, sest töö igatahes kui teda tehtakse — ja et teda tehtakse, selle juures meie ei kahtle — tagajärjed olema peavad. Kui aga nüüd selle teadmistega asud nende kahe kirjatüki juure, milledest üks H. V. ja teine Homo poolt naisterahvastele on „pühendatud“ siis ei oska jälle enam ei a ega o ütelda, vaid kokkudes küsid, kes seda kirjutab? Kas ETÜ õppurkond tõesti naisküsimumuses on seisukohal, mis isegi iga kodanliku naistevihkaja kaugelt üle trumpab? Või ehk see ongi see selginud marksistlik vaade?

Nagu tähendasin, leidub selle küsimuse kohta kaks kirjatükki, kuid nad lähevad üksteisest ainult niipalju lahku, kui ühe lõpu ja teise alguse vahel paarirealine vahe ning mingisugune „Lindat“ meelde tuletav ilustus leidub. Sisuliselt mingit vahet ei ole, vaid H. V. „Pamflett“ on ainult sissejuhatuseks Homo samasugusele, kuid ainult märksa võimsama paatosega väljendatud „toodelä“. Naisterahvas olla passiivne; olla seda alati olnud ja jääda vist selleks, sest „tahaks“ (mõtelge misugune suuremeelsus — tahaks; V. V.) talle mingisuguseid uusi jooni hingeellu, ülespidamisse, vahelkorda meesterahvaga jne. tõmmata, kuid tegelikku ellu vaadates, näib naisterahvas endisena tegudes ja mõtetes“. Siis edasi need tõendused, et kogu selle eest, mis ilmas tehtud, võlgnevat inimkond tänu ainult meestele; naisterahvad need kõigevähemat pole korda saanud, olgu see siis väerinna ehk ülesehitavas töös, sest nad olla nii kehaliselt kui ka vaimiliselt nõrgad ning loomu poolest passiivsed. Kogu selle H. V. väitele, mida ta kui aktsiomi, kui algtõde toob, annab Homo lõpuliku kaju, tõendades, et oktoobrirevolutsioon ei ole naisterahvale mitte midagi muud annud, kui avanud laialdased sugulise kõlvatuse võimalused, mida ka naisterahvas täieliselt äratarvitavat.

Kas võib veel jultunumalt kirjutada, kas võib üldse enam tõpralikumaid mõtteid välja aududa? Kas need inimesed (me mõtleme tervet ETÜ kuulajate kogu kelle häälekandjas see kirjutud) on kordki teinud tegemist nende ajalooliste põhjuste käsitamisega, millest tingitud see naisterahva passiivsus j. m.? Kas on keegi ialgi midagi kuulnud sellest, mille kohta Kl. Zetkin järgmist ütleb: „tema pääle vaadati alati kui alamal astmel seisva olevuse pääle. Meesterahva egoism ja toores jõud paigutasid naisterahva raudsetesse kütketesse ning

ei lubanud tal ühiskondliku elu pääle mõju avaldada. (Клара Цеткин, „Женщина и ее экономическое положение“, Петроград, 1919 г.).

See sl. Zetkini ütetus ei seleta mitte ainult seda *passiivsuse* tekkimist, vaid annab ka vastuse „Homo“ ülevalt alla vaatava küsimuse pääle „kuhu on jäänud nende lapselik otsekohene pilk, nende elurõõmus süütu naeratus. See ütetus annab ka seletust selle kohta, millest tekib tühjuse tunne naisterahvaste rinnas, kes alles paremates nooruse aastates, ja muude hulgas seletab ka seda, mis oli põhjuseks, et naisterahvad väerinnal oma enamuses halva kuulsuse omandasid. Vaadake meie kuue-seitsmeteistkümne aastaseid tütarlapsi, hüüab „Homo“. Ja vaadake neid ja siis õige kord küsige eneselt, kus peituvad selle põhjused; küsige ka eneselt missugused peavad need igal pool „hiilgavad“ meesterahvad olema, kellede kirgede ohvriks lapsed langevad. Siin võite kahtlemata vastuse saada ainult Herzeni sõnadega: Ainult sugulise kõlvatuse tagajärjel suguliselt invaliidiks muutunud rauk otsib omale laste juures kunstlikku ning haiglast äritust“. (A. Герцен, „Наука и нравственность“, С.-Петербург, 1905 г.).

Naisterahval ei ole hinges mingisugust armastuse akordi, ei vähematki resonantsi, vaid ainult looma instinkt, oeh; (kujutage ette meesterahva seisukorda, kes juhtub kokku sarnasega; V. V.). Kuid kas on resonans sääl võimalik, kus mitte mingisugust resonaatorit pole? Kas on võimalik rääkida hingelisest kokkukolast sääl, kus on tegemist mingisuguse sugulise invaliidiga, kelle hinges enam mingisugust kõla ega akordi ei leidu, kes mingisugust armastust ei otsigi, vaid ainult haiglasest kirest aetud lõdisedes „lõpuakti“ ootab? Või peab siis „Homo“ arvates see idioot, see egoistlik lasteavateleja olemagi resonaatoriks naisterahva armastusele?

Ja siis lõpuks see ärakulunud moraal: „Saage inimesteks“: kui kõrgilt see kõlab ja sisaldab eneses ainult seda mille kohta Bebel ironiseerivalt ütleb: „See mis meesterahvaste poolt õigustud, on ju naisterahvaste poolt ülekohtus, ebamoraalne ja kuritegu. (A. Bebel, „Die Frau und der Sozialismus“, Stuttgart, 1910.). ETÜ õppurkonna häälekandja poolt ei oleks seda küll oodata võinud. Et sinne ruum kuidagi pikemalt peatada ei luba, siis soovitame neile kel — nende kirjutuste järele otsustades — mingisugust ettekujutust ei ole sellest, missugust osa naisterahvas ühiskonnas on edendanud ning edendab, vähemalt läbilugeda L. Braun'i „naisküsimus“. Mis puutub aga eriti naisterah-

vasse Vene revolutsioonis, siis lihtsalt soovitame küsida inimeste käest, kes Vene revolutsioonist tegelikult osa on võtnud, sest naisterahvas on Vene revolutsioonis kangelase osa mänginud. Ta on võidelnud sisemisel väerinnal vasturevolutsionääride vastu ja nõukoguvallitsuse ülesehituse eest, ning ta on võidelnud sõjalisel väerinnal pääletungivate vaenlaste vastu ja töörahva vabariigi kindlustuse eest. Määratud ohvrid on kantud naisproletariaadi poolt revolutsiooni altarile. (L. Peterson, „Nais-tööline revolutsioonis“).

Oktoobrirevolutsioon aga andis naisterahvale niipalju, et rajas tema igakülgele vabastamisele kindla alusmüüri. (A. M. Колонтай, Работница и крестьянка в Сов. России).

Ilukirjanduslikust osast tuleb tähendada August Kallmani „Eestile“, mis ainukene võrdlemisi hää pala kogu numbris. Selge mõte ning sorav keel, olgugi et viimne salm nagu vähe G. Suits'i ta noorusaastatelt meelde tuletab. Rahuloldava mulje jätavad ka Hans Soosaare „Needus“ ja Ilma „Saunaeit“. See oleks ka kõik, mis ilukirjanduslike palade kohta ütelda võib. Kõik teised on niisugused, et ülekohtus oleks nende pärast leheruumi tarvitada; võtke näituseks Hugo Vahakulmu „Mu arm“, mis möllavat kui parm, kel tagumikun kõrs. Vasikale napits sapp ning konna lauatuikiga õhku löömine veel lisaks ja karjapoisi vemmalvärs on täieline. Arni Iseraa „Satüürl“ soovitaksime igaleühele lugeda, et oma silmaga võiks näha, missugune satüür mitte olema ei pea. Ma ei räägi sugugi sellest nii ütelda aimest, mille pääle „Satüür“ oma noole sihib, vaid sellest liig nürist noolest enesest: kogu „Satüürist“ leiame vast ühe lause, mis enam-vähem vastab satüüri nõuetele — olla tabav ning terav. Ja ainult üks lause kahe leheküljelise pala kohta — seda on ikkagi vähe.

Pilkepildid on hästi joonistatud, kuid et nad aga oma koduse elu kohta käivad, siis on raske nende tabavuse kohta midagi öelda,

Üldises kokkuvõttes peame tunnistama, et „U. V.“ kõnes oleva numbrisi sisu ei ole mitte ainult nõrk, vaid otse lubamatu; kuigi tükk, mille juures pikemalt peatasime, on avaldatud vaielus järjekorras, siiski ka seesugusel avaldamise viisil on ikkagi piir — ja see piir on käesoleval juhtumisel kaugele seljataha jäänud. Suureks väärtuseks tuleb ka seda pidada, et numbrisi sisu oma enamuses ühe inimese töö on, kuna aga temas leiduvad teated ometigi tõendavad, et olemas kirjandusring, mis korraldab referaate õige kõvade kirjanduslike pählite üle. **Väike Valter.**

Toimetuse adress:

Petrograd, Fontanka nr. 27.

Tel. 128—48.

Vastutav toimetaja: Toimetuse kolleegium.

Väljaandja:

VNKÜ K-k. Eesti Sektsioonide Keskbüroo.